

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SYSTEMATICKÉ TEOLOGIE

Náboženství se zaměřením na vzdělávání + Český jazyk se zaměřením
na vzdělávání

Marie LUNDOVÁ

RODINA A MANŽELSTVÍ V ISLÁMU
FAMILY AND MARRIAGE IN ISLAM

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Dr. Ing. Eduard KRUMPOLC, CSc., Th.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Dr. Ing. Eduardu Krumpolcovi, CSc., Th.D. za cenné rady a pokyny, které mi umožnily tuto práci vytvořit.

OBSAH

ÚVOD	5
1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O ISLÁMU	6
1.1 Vznik islámu	6
1.2 Základní pilíře islámu	10
1.3 Muhammad a jeho rodina	14
2. MANŽELSTVÍ V ISLÁMU	17
2.1 Muž a žena v islámu	17
2.2 Příprava na manželství	20
2.3 Práva a povinnosti muže a ženy	23
2.4 Uzavírání manželství	25
2.5 Mnohoženství v islámu	27
2.6 Rozvod manželství a postavení ženy po rozvodu	29
3. RODINA V ISLÁMU	34
3.1 Plánování rodičovství	34
3.2 Těhotenství a porod	37
3.3 Péče o nejmenší	38
3.4 Výchova dětí v rodině	39
3.5 Práva a povinnosti dětí	40
3.6 Školství	42
3.7 Dědické právo	44
ZÁVĚR	46
SLOVNÍK POUŽITÝCH VÝRAZŮ	48
POZNÁMKY	53
LITERATURA	54
RESUMÉ	58
ANOTACE	59

ÚVOD

V současné době dochází k určitému střetu západní civilizace s kulturou a náboženstvím islámu, muslimové začínají postupně více osídlovat i evropskou oblast. Člověk mnohdy nemá dostatek informací, aby k představitelům tohoto náboženství zaujal odpovídající stanovisko. Nedostatek znalostí jejich kultury může způsobit určité předsudky vůči nim. Já osobně jsem téměř nikdy neměla šanci se s muslimy setkat. Studium této problematiky jsem se chtěla více dozvědět o životě vyznavačů jednoho z nejvýznamnějších světových náboženství, totiž islámu. Základní buňkou celé společnosti je rodina, proto se jí ve své práci věnuji primárně.

Práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole jsou podány informace o vzniku islámu, o základech muslimské víry a o povinnostech muslimů. Protože se téma práce týká rodiny a manželství v islámu, uvádím zde také to, jak se k těmto otázkám stavěl zakladatel islámu a jak vypadala podle uvedených zdrojů jeho vlastní rodina. Druhá kapitola se týká samotného uzavírání manželství, pohledu na muže a ženu, mnohoženství a rozvodů. Obsah třetí kapitoly tvoří informace ohledně postavení dětí. Kapitola začíná plánováním rodičovství, pokračuje péčí o děti, výchovou, jejich právy a povinnostmi, školstvím, je také nastíněna otázka dědického práva.

Při vypracování této studie jsem se opírala o úryvky z Koránu v českém překladu od Ivana Hrbka, a dále o některé *hadíthy*, což jsou údajné výroky proroka Muhammada, rovněž v českém překladu, a to od různých autorů. Při práci jsem čerpala a používala informace z knih českých autorů nebo z českých překladů cizích autorů, dále z religionistických časopisů vydávaných v češtině a slovenštině, a konečně i z internetových zdrojů, a to jak v češtině, tak i v angličtině.

Cílem práce bylo shromáždit dostupné základní informace o situaci rodiny a manželství v islámu a o souvisejících otázkách s těmito institucemi spojených, a to se zaměřením především na rozdíly oproti evropské kultuře. Tyto poznatky mohou posloužit čtenářům práce k tomu, aby si uvědomili rozdílnost islámské kultury od kultury západního světa a lépe pochopili jednání muslimů a muslimek v oblasti rodinných a manželských vztahů, kterým my Evropané někdy málo rozumíme.

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O ISLÁMU

1.1 Vznik islámu

Toto náboženství vzniklo v 7. století na Arabském poloostrově. Při pohledu do mapy, můžeme zjistit, že poloostrov spojuje Afriku s Asií. Jedná se o velmi neúrodnou oblast, mající rozlohu kolem tři a půl milionu čtverečních kilometrů. Objevuje se zde velké množství vyschlých údolí i pustin a většina území je neúrodná. Větší množství úrodné půdy se nachází na jihu Arábie, pozitivní vliv zde mají deště z Indického oceánu. Počasí je nevyzpytatelné a rychle se mění. Během dne tady mají vysokou teplotu, noci a rána jsou naopak velmi chladná. Někdy se však strhnou lijáky a nezdávka proto vznikají záplavy. Srážky však většinou nedosahují ani míry, která by stačila k zavlažování polí, proto je zde voda velkou vzácností.¹

Převážnou většinu obyvatel Arábie tvořili kočovníci neboli *beduíni*. K jejich obživě sloužili velbloudi. Z velbloudů lze totiž získávat základní potravu, oděv a v neposlední řadě byla tato zvířata svými majiteli využívána jako dopravní prostředek. Dále se rozvíjela také určitá domácí řemesla. Kočovníci se museli přemísťovat podle přírodních cyklů. Na jaře se rozdělili na menší skupinky, které se rozprostřely, aby jejich členové našli dostatek potravin. Stále zde existovalo nebezpečí napadení nepřáteli, proto žily určité skupiny obyvatel blízko sebe. Tou nejmenší jednotkou byl rod, několik rodů dohromady tvořilo klan. Také klany se sdružovaly a vytvářely kmen. Spojováním kmenů vznikaly kmenové svazy.² Již zde se setkáváme s velkou důležitostí širší rodiny, která se později promítla do islámského způsobu života. Důraz na velkou rodinu byl podmíněn snahou o přežití v nelehkých podmínkách. Jedinec samotný by v této snaze nemohl uspět. Velkou úlohu měla pověst kmene mezi ostatními. O dobrou pověst se snažila všechna tato společenství.³

Přímo v oblasti, kde islám vznikl, se nacházelo více oáz a jejich obyvatelé kočovníky nebyli. Důležitou roli hrála Mekka. Toto město bylo centrem obchodu. Obchodováním se zabýval od 6. století našeho letopočtu rod Kurajšovců. Dvakrát ročně odtud putovaly karavany do Sýrie. Mekka byla také náboženským centrem celé západní Arábie. Pravidelně se zde konaly určité rituály spojené s oslavou

---

¹ Srov. *Korán*, úvod, s. 9-10.

² Srov. tamtéž, s. 10-11.

³ Srov. tamtéž, s. 12.

božstev, při té příležitosti sem putovalo velké množství poutníků. Posvátným místem byla Ká'ba. V době založení islámu se zde nacházely četné sochy pohanských bohů.⁴ Jednotlivé kmeny měly své vlastní božstvo, kult mnoha dalších bohů se na toto místo dostal vlivem přistěhovalců. Také zde existovala určitá představa o jediném bohu, kterou později zakladatel islámu Muhammad předpokládal.⁵

Dalším významným městem, které je spojeno se vznikem islámu, je Medína, dříve Jathrib. Jeho obyvatelé se úspěšně věnovali zemědělství, ale také se tady rozvíjel obchod. Stejně jako v minulosti se tamější společnost dělila na rody. Každý z nich vlastnil část pozemků tohoto města.⁶ V Arábii také žili roztroušení křesťané a židé.⁷

Těsně před vznikem islámu se arabská společnost dělila na určité rody a kmeny, některé významnější, některé méně významné. Důraz byl položen na širší rodinu. Tuto tendenci převzali Arabové pravděpodobně z kočovné minulosti.

Muhammad se narodil asi v roce 570 našeho letopočtu v Mekce. Byl příslušníkem rodu Hášimovců, což byla chudá odnož bohatého kmene Kurajšovců. Muhammad, později nazývaný Prorok, měl velmi těžké dětství. Ještě před jeho narozením mu zemřel otec a v raném věku přišel také o matku. Vychovával ho tedy jeho dědeček, později se o něj staral jeho strýc.⁸ Ten ho bral s sebou na obchodní cesty do Sýrie.⁹

Ve dvaceti pěti letech začal pracovat u bohaté vdovy Chadídži, s níž se později oženil.¹⁰ Asi ve věku čtyřiceti let měl Muhammad první zjevení, které se událo asi v roce 610. Prorok se nejdříve svěřil svojí ženě, která mu uvěřila a byla mu oporou hned od počátku. Nejprve si nebyl jistý pravostí tohoto zjevení, později však uvěřil, že je opravdovým poslem Božím.¹¹ Jeho žena Chadídža jej dovedla ke svému vzdělanému bratranci, který měl znalosti ohledně písma židů a křesťanů. Ten Muhammadovi potvrdil, že zjevení pochází od Boha.¹² Ve vidění prý k němu mluvil anděl Gabriel, kterého vyslal sám Alláh.¹³ Prorok však neměl jen jediné

---

⁴ Srov. tamtéž, s. 13-14.

⁵ Srov. tamtéž, s. 17-18.

⁶ Srov. tamtéž, s. 15-16.

⁷ Srov. tamtéž, s. 20.

⁸ Srov. *Korán*, s. 22.

⁹ Srov. *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, str. 11.

¹⁰ Srov. *Korán*, úvod, s. 22.

¹¹ Srov. tamtéž, s. 23-24.

¹² Srov. *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, str. 13.

¹³ Srov. tamtéž, str. 13.

zjevení. Postupem času se mu dostávalo stále nových zjevení.¹⁴ Muhammad tedy začal hlásat toto své poselství. Nejdříve mluvil pouze ke svým nejbližším příbuzným. Teprve později se odvážil hlásat jediného Boha na širší veřejnosti.¹⁵ Z jednotlivých zjevení vznikl Korán, posvátná kniha tohoto náboženství.¹⁶ Nejdříve se Prorok scházel s velmi malým počtem svých následovníků. Postupně se jejich množství zvětšovalo.¹⁷ Jak už bylo řečeno, v Mekce lidé uctívali četná pohanská božstva. Muhammad se k tomuto dříve stavěl tolerantně. Tento jeho postoj se objevuje také v Posvátné knize. Za nějakou dobu však změnil názor. Víra v jediného Boha se nemůže spojovat s uctíváním dalších bohů. V pozdějších *súrách* Koránu se tudíž vyjadřuje zásadně proti pohanství.¹⁸

Nová náboženská skupinka se však stala terčem útoků a pronásledování. Proto někteří uprchli na čas do Etiopie. Prorok našel zastání u svého rodu Hášimovců. Ostatní rody tedy s nimi přestaly na čas obchodovat a uzavírat sňatky, chtěly tím dosáhnout toho, aby se islám přestal šířit.¹⁹

Muhammadovi se podařilo uzavřít smlouvu s městem Jathrib, které mu mělo zajišťovat ochranu a uznat ho za proroka. Do Jathribu také později odešel.²⁰ Město se tedy přejmenovalo na Madínat an-Nabí, což v překladu znamená Město Prorokovo, zkráceně se mu říká Medína.²¹ Toto období, které trvalo asi deset let, bylo velmi významné z hlediska upevnění islámu. Došlo zde k určitému ustálení a uspořádání muslimské obce. Z tohoto desetiletí pocházejí příkazy i nařízení ohledně náboženského života a rovněž příkazy týkající se rodinného života a života společnosti.²²

Muhammad byl mimo jiné dobrým politikem a organizátorem. Snažil se ještě více upevnit vliv islámu tím, že napadal karavany, které byly vypravěny z Mekky na obchodní cesty. To si samozřejmě obyvatelé Mekky nenechali líbit. Roku 624 se uskutečnila bitva u Badru. Přívrženci Muhammada se opět chystali napadnout karavanu z Mekky. Její obyvatelé však byli varováni, proto mekkánští vojáci

---

¹⁴ Srov. tamtéž, str. 13.

¹⁵ Srov. *Korán*, úvod, s. 24.

¹⁶ Srov. *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, str. 13.

¹⁷ Srov. *Korán*, úvod, s. 24.

¹⁸ Srov. tamtéž, s. 27.

¹⁹ Srov. tamtéž, s. 28-29.

²⁰ Srov. tamtéž, s. 31.

²¹ Srov. tamtéž, s. 32.

²² Srov. tamtéž, s. 33.

Muhammadovo vojsko napadli. Přestože byli protivníci Muhammada v přesile, tuto bitvu prohráli.²³

Roku 625 Medínu opět napadli Mekkánci. Zpočátku vítězili muslimové, ale nakonec se vše obrátilo ve prospěch protivníků.²⁴

Později muslimové podnikali často výpravy proti jiným kmenům. Snažili se docílit toho, aby byl islám přijat všemi, a také požadovali finanční příspěvky od Medíny. Tyto výpravy měly většinou úspěch a islám se dále šířil.²⁵ Avšak Kurajšovci z Mekky se ještě naposledy pokusili zničit Muhammada, což se jim ani tentokrát nepovedlo.²⁶ K uzavření míru mezi oběma stranami došlo až roku 630.²⁷ Tehdy byl také Muhammad uznán za Proroka.²⁸ Muhammad ve svém stáří žil opět v městě Medíně. Ještě za jeho života se vytvořil na území Arábie muslimský stát. Muhammad zemřel v roce 632.²⁹

Tento muž je dodnes muslimy jednoznačně považován za Božího posla a nejdůležitějšího Proroka ze všech. O tomto mluví také následující citát z Koránu: „A Muhammad není otcem žádného muže z vás, ale je poslem Božím a pečeti proroků. A Bůh je vševědoucí o věci každé.“³⁰

Po Prorokově smrti bylo nutné zavést volbu nového politického vůdce. Tuto funkci plnil *chalífa*. Toto slovo znamená nástupce nebo též náměstek. Jednalo se tedy o určitého nástupce Božího posla.³¹

Z islámské tradice se zachoval dokonce popis toho, jak Prorok vypadal. V různých zdrojích se objevují snahy o jeho idealizaci.

Jeden Muhammadových známých výroků zní: „Z tohoto světa jsou mi nejmilejší ženy a libé vůně.“ Tradice sem však doplnila: „ale největší radostí je mi modlitba“.

Zakladatel islámu je více než náboženský myslitel ceněn jako velmi dobrý politik a organizátor. V jeho učení je patrná závislost na monoteistických náboženstvích.³² Inspiroval se nejvíce židovstvím a křesťanstvím, dále také různými

---

²³ Srov. tamtéž, s. 35-36.

²⁴ Srov. tamtéž, s. 37-38.

²⁵ Srov. tamtéž, s. 38.

²⁶ Srov. tamtéž, s. 38.

²⁷ Srov. tamtéž, s. 41.

²⁸ Srov. tamtéž, s. 42.

²⁹ Srov. tamtéž, s. 43.

³⁰ *Korán*, XXXIII, 40.

³¹ Srov. KROPÁČEK, L. Náboženská a politická autorita v islámu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu.*, s. 94.

³² Srov. HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*, s. 89.

židovsko-křesťanskými sektami. V jeho učení se také odrážejí staroarabské prameny.³³ Největší znalosti měl Mohamed ohledně víry a praktického života židů, ti totiž tvořili v Arábii část obyvatelstva. Prorok s nimi sdílel víru v jednoho Boha a na toto náboženství svým způsobem navázal, islám totiž dodnes ctí mnohé osobnosti Starého zákona.³⁴

Význam Proroka je především v tom, že dokázal lépe uspořádat společnost, která se nacházela v krizi. Toto uspořádání se týkalo nejen náboženství, ale také mravní, sociální a politické stránky; Muhammadovo řešení zasáhlo nejen Araby, ale také obyvatele jiných zemí, kteří islám přijali.³⁵

1.2 Základní pilíře islámu

Zajímavý je samotný původ slova *islám*, neboť kořen tohoto slova mimo jiné znamená mír, čistotu, podřízenost a poslušnost. Člověk se má tedy podřídit Alláhově vůli a zachovávat jeho zákony.³⁶

Príslušníci tohoto náboženství se nazývají *muslimové*. Věří v jediného Boha a dodržují pět sloupů víry. Každý člověk je prý muslim od narození, protože každého stvořil Alláh. Pronesením vyznání víry se člověk stává muslimem oficiálně.³⁷

Posvátnou knihou islámu je *Korán*. Jedná se o Boží slovo, které k Muhammadovi mluvil Alláh při jednotlivých zjeveních.³⁸ Prorok z výroků původně nezamýšlel vytvořit jeden celek. Tato kniha byla vytvořena až v pozdějších dobách. Tvoří ji 114 kapitol, kterým říkáme *súry*. Tyto kapitoly byly uspořádány podle délky, nikoli podle doby vzniku.³⁹ Avšak některé *súry* si navzájem odporují. Muhammad se totiž zabýval spíše praktickým životem, proto do Koránu promítá svoje zkušenosti.⁴⁰ Koránu je dodnes připisována značná autorita a úcta, věřící se jej často snaží naučit nazpaměť.⁴¹

Autoritu má také *sunna*, která muslimy informuje o Mohamedově vzorovém chování. *Sunna* se opírá o *hadíthy*.⁴² Název *sunna* původně znamená zvyklost.

---

³³ Srov. tamtéž, s. 89.

³⁴ Srov. ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, s. 62.

³⁵ Srov. *Korán*, úvod, s. 45.

³⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 18.

³⁷ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 601.

³⁸ Srov. tamtéž, s. 582.

³⁹ Srov. HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*, s. 93.

⁴⁰ Srov. tamtéž, s. 93.

⁴¹ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 28.

⁴² Srov. tamtéž, s. 113.

V dnešním smyslu to můžeme chápat jako určitou tradici, která byla předávána předchozími pokoleními muslimů.⁴³ *Hadíthy* jsou zprávy týkající se skutků a výroků Muhammada.⁴⁴ *Hadíthy* se tradovaly v ústním podání. Od osmého století se začaly zapisovat.⁴⁵

V návaznosti na zdroje muslimské víry můžeme věřící rozdělit na dvě skupiny: *sunnity* a *ší'ity*. Rozdíl spočívá v pramenech, které tyto dvě skupiny uznávají jako autoritativní. *Sunnité* se snaží řídit podle Koránu, avšak uznávají také *sunnu*, která je pro ně také cenným zdrojem. Avšak pro *ší'ity* je věrohodná pouze Posvátná kniha, tudíž *sunnu* první skupiny neberou v úvahu. Tvrdí totiž, že mají svou vlastní tradici, která je cennější než ta sunnitská.⁴⁶ Mnohem početnější je však skupina *sunnitů*. K *ší'itům* patří asi deset procent věřících muslimů. Nemůžeme však říct, že by tyto větve byly ve víře naprosto jednotné.⁴⁷ Jiné zdroje uvádí počet *ší'itů* mezi 15-18 procenty ze všem muslimů.⁴⁸

Příslušníci tohoto náboženského systému by se měli řídit podle *šarí'y*. Jsou to určitá pravidla týkající se běžného života. Tyto normy se nevztahují jenom na náboženské úkony, ale také například na každodenní chování.⁴⁹

Muslimové věří, že život nikdy nekončí. Po smrti mohou vstoupit do ráje. Aby se tak stalo, musí plnit pět pilířů islámu. Tyto pilíře náboženství jsou: vyznání víry (*šaháda*), modlitba (*salát*), almužna (*zakát*), půst v měsíci ramadánu (*saum*, *sijám*) a pouť do Mekky (*hadždž*).⁵⁰

Vyslovením *šahády* se člověk stává příslušníkem muslimského náboženství, jak již bylo uvedeno.⁵¹ Pokud má někdo zájem začít vyznávat toto náboženství, musí pronést vyznání víry před určitým islámským činitelem. Toto se má uskutečnit za přítomnosti dvou svědků. Dokladem je potom zápis, který se na základě této události provede.⁵² *Šaháda* zní: „Vyznávám, že není božstva kromě Boha

---

⁴³ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 47.

⁴⁴ Srov. tamtéž, s. 49.

⁴⁵ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. *Malá encyklopedie islámu*, s. 54.

⁴⁶ Srov. HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*, s. 128.

⁴⁷ Srov. CALDERINIOVÁ, S. Kosmologie a autorita ve středověkém ismá'ilismu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*, s. 108.

⁴⁸ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 283.

⁴⁹ Srov. CALDERINIOVÁ, S. Kosmologie a autorita ve středověkém ismá'ilismu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*, s. 115.

⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 96.

⁵¹ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 97.

⁵² Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 92.

a Muhammad je posel Boží.⁵³ Vyznání víry je zařazeno také do každodenní modlitby příslušníků islámu.⁵⁴

Mezi pilíře islámu patří také modlitba. Je pro věřící velmi důležitá. Muslimové ji vnímají jako základ svého náboženství, a proto je její zanedbávání považováno za těžký přestupek.⁵⁵ Každý muslim má denně předepsaných pět modliteb, jejich doba je přesně stanovená. Uskutečňují se časně ráno, v poledne, odpoledne, při západu slunce a večer. Pokud ji člověk koná v jinou dobu, musí pro to mít vážný důvod.⁵⁶ Modlíci se člověk musí splňoval určité podmínky. Těmi jsou odpovídající čistota těla, místa a šatu, vhodné ustrojení, dále by měl být otočený směrem k Mekce.⁵⁷ Samotný průběh modlitby se řídí podle přesných předpisů. Může ji vést *imám*.⁵⁸

Mezi pilíře islámu patří také půst (*saum* nebo *sijám*), pro který je vyhrazen celý měsíc *ramadán*, což je osmý měsíc islámského lunárního kalendáře.⁵⁹ Účastnit se ho musí každý zdravý a zodpovědný muslim.⁶⁰ Tato povinnost začíná úsvitem a končí západem slunce. Během dne se musí muslimové vyvarovat veškerých tělesných rozkoší.⁶¹ Také nesmí jíst, pít, ani nic polknout.⁶² Kromě tohoto měsíce máme i další doporučená období pro půst. Vhodné je postit se například v úterý a ve čtvrtek, navíc je velmi vhodné držet půst několik dní ve dvou měsících, které ramadánu předcházejí. Avšak toto už není povinností.⁶³

Dalším důležitým bodem je dodržování almužny (*zakát*). Alláh je podle mínění muslimů majitelem všeho, proto mu tímto způsobem muslimové vracejí to, co mu patří.⁶⁴ Je velmi záslužným činem finančně přispět chudákům, sirotkům a lidem v nouzi.⁶⁵ Daň se odvádí každým rokem a podléhají jí určité druhy majetku, mezi nimiž je například obilí, hrozny, datle, velbloudi, skot, ovce, kozy, stříbro, zlato a zboží uskladněné k obchodování. Jsou určeny podmínky, za kterých se daň u jednotlivých plodin a zvířat platí. Stejně tak existuje také procentní sazba, procenta

⁵³ KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 92.

⁵⁴ Srov. tamtéž, s. 92.

⁵⁵ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 59.

⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 61.

⁵⁷ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, 100.

⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 104.

⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 108.

⁶⁰ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 90.

⁶¹ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 109.

⁶² Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 244.

⁶³ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, 90.

⁶⁴ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 111-112.

⁶⁵ Srov. tamtéž, s. 113.

jsou určena podle určitých kritérií.⁶⁶ *Zakát* je nejvhodnější odevzdávat úřadům, které je těmto potřebným rozdělí podle pravidel určených právníky. Peníze lze použít i na výstavbu potřebných budov.⁶⁷ Existuje stupnice náležitých příjemců *zakátu*, kterým lze odevzdat určitý finanční obnos.⁶⁸ K této platbě musí dojít koncem lunárního roku.⁶⁹ Závěrem měsíce *ramadánu* se platí také dobročinná almužna chudým.⁷⁰

Další náboženskou povinností muslimů je vykonat aspoň jednou za život pouť do Mekky. Tato velká pouť se nazývá *hadždž* a týká se všech dospělých mužů a vdaných žen.⁷¹

Pouť přikazuje Posvátná kniha v následujícím verši:

„A Bůh uložil lidem pouť k chrámu tomuto pro toho, kdo k němu cestu může vykonat.“⁷²

Tuto pouť musí vykonat každý tělesně a duševně zdravý jedinec, který má dostatek finančních prostředků na tuto cestu. Mekku nemají povinnost navštěvovat otroci a svobodné ženy.⁷³ Centrum islámu je svatyně Ká'ba. Toto místo Mohamed spojil s tradicemi o Abrahámovi, podle příslušníků islámu o Ibráhímovi a jeho synu Ismá'ílovi. Tyto dvě starozákonní postavy jsou považovány za muslimy. Ismael je pokládán za prvního poutníka do Mekky. Také se zde prý nachází Abraháмова stopa.⁷⁴

Hadždž se uskutečňuje od osmého do třináctého dne posledního měsíce islámského lunárního kalendáře. Jejím obsahem jsou určité náboženské úkony.⁷⁵ Pouť začíná již sedmého dne kázáním v Ká'bě.⁷⁶ Úkony, které věřící konají, obsahují například sedminásobné obcházení Ká'by, sedminásobný běh kolem pahorků Sa'fa a Marwa, pití vody z pramene Zamzam.⁷⁷ Zajímavé je kamenování satana v údolí Miná, na kterého každý muslim symbolicky hodí sedm kamenů. Desátý den se

---

⁶⁶ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 105.

⁶⁷ Srov. tamtéž, s. 105.

⁶⁸ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 95.

⁶⁹ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, 112.

⁷⁰ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 106.

⁷¹ Srov. tamtéž, s. 110.

⁷² *Korán*, III, 97.

⁷³ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 110.

⁷⁴ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 116.

⁷⁵ Srov. tamtéž, s. 118.

⁷⁶ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 112.

⁷⁷ Srov. tamtéž, s. 111-112.

uskutečňuje obětování zvířete (ovce nebo kozy).⁷⁸ Poutníci mají oblečen speciální poutní šat, které se nazývá *ihram*. Toto slovo znamená také stav zasvěcení na pouť do Mekky.⁷⁹

Kromě *hadždže* existuje malá pouť, nazývaná *umra*. Je chápána taktéž jako velmi záslužný čin. Jednotlivec ji může uskutečnit kdykoli.⁸⁰

Poutí se v současné době účastní velké množství lidí. Každoročně Mekku navštíví téměř dva miliony poutníků.⁸¹ Faktem je, že organizační zajištění *hadždže* není nic jednoduchého. Organizátoři musí mimo jiné zajistit, aby se do města a do jeho okolí nedostal nikdo, kdo není muslim.⁸²

1.3 Muhammad a jeho rodina

Muhammad se chtěl oženit za svou sestřenicí Fáchitu, do které se prý velmi zamiloval. Protože však byl sirotek, neměl dostatek finančních prostředků, aby jí mohl dát odpovídající věno.⁸³ Zabýval se tedy dále obchodem. Jeho první manželkou se stala bohatá vdova Chadídža, která byla již dvakrát vdaná. Prorok u ní nějaký čas pracoval a velmi se jí zalíbil. Jako obchodníkovi mu prý byly vlastní zodpovědnost a poctivost. Chadídža Muhammadovi nabídla manželství a on přijal. Byla od něj asi o patnáct let starší,⁸⁴ ale nad tímto se nikdo nepozastavoval. Vysoké věkové rozdíly mezi manžely totiž nebyly v tehdejší době nic výjimečného. Problém byl ovšem s Muhammadovou finanční situací, která se nemohla vyrovnat s Chadídžiným bohatstvím. Některé zdroje uvádějí, že musela opít svého otce, aby jej přiměla k souhlasu se sňatkem.⁸⁵ Jejich manželství bylo šťastné. Měli spolu šest dětí, z toho dva syny a čtyři dcery. Oba chlapci však zemřeli. Dívky se jmenovaly Zahnav, Ruqajja, Umm, Kulthúm a Fátima. Pokud žila Chadídža, jinou manželku neměl.⁸⁶ Ze všech jeho dcer ho přežila jenom Fátima, která se provdala za otcova bratrance, s nímž měla dva syny, Hasana a Husajna. Oba jsou považováni za významné osobnosti v dějinách islámu. Jejich potomci v současné době tvoří širokou rodinu

---

⁷⁸ Srov. tamtéž, s. 112.

⁷⁹ Srov. tamtéž, s. 111.

⁸⁰ Srov. tamtéž, s. 110.

⁸¹ Srov. tamtéž, s. 113.

⁸² Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 120.

⁸³ Srov. ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, s. 57.

⁸⁴ Srov. tamtéž, s. 58.

⁸⁵ Srov. PELIKÁN, P. *Sunna: Pramen islámského práva*, s. 13.

⁸⁶ Srov. ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, s. 59.

Muhammadových pokrevních příbuzných. Dodnes jsou tito žijící potomci velmi váženými lidmi právě pro svůj původ.⁸⁷

Po smrti Chadídži uzavřel sňatek ještě s devíti ženami. Mít tolik manželek nebudilo v jeho dobách žádné pohoršení. U mužů vyššího postavení to bylo dokonce běžné.⁸⁸

Dva roky po smrti své první ženy se Muhammad oženil s vdovou po jednom z muslimů, se Saudou. Později také s dcerou jednoho z Muhammadových přívrženců, s devítiletou dívkou A'íšu, kterou měl ze svých žen nejradši. Byla tenkrát dítětem, proto si po sňatku ještě nějakou dobu hrála s panenkami. Další tři ženy byly vdovy po muslimech. Také si vzal ženu, která byla dříve jeho válečnou kořistí a později jí dal svobodu a oženil se s ní. Do seznamu jeho žen můžeme počítat také Zahnav bin Džahaš, ta byla dříve manželkou jeho adoptivního syna, ale rozvedla se s ním a vzala si Proroka. Mezi manželky patřila také vdova po jednom z prvních muslimů, Umm Habíba. Poslední manželka se jmenovala Majmúna a byla to příbuzná jeho strýce. Kromě těchto oficiálních manželek měl také tři konkubíny. Jednalo se o jednu Koptku a dvě židovky. Tyto ženy byly Muhammadovým majetkem a jeho otrokyněmi. Jedna ze dvou židovek však přijala islám a stala se později také prorokovou manželkou. Muhammad si měl vzít ještě další ženy z jiných kmenů, ale k dalším sňatkům již nedošlo.⁸⁹

Prorok bývá z dnešního hlediska kritizován za to, že se téměř v padesáti letech oženil s devítiletou dívkou A'íšu. Sepsání svatební smlouvy se uskutečnilo již v jejích šesti letech, žít s ní začal ovšem až po dovršení devátého roku. Avšak ani tuto událost nelze vykládat vytrženě z jeho současnosti. Sňatky s tak mladými dívkami byly v jeho době poměrně běžné.⁹⁰

V dnešním islámu se s takovým množstvím manželek u jednoho muže nesetkáváme. Sám Muhammad ustanovil pravidlo mít maximálně čtyři ženy. Odkaz na mnohoženství najdeme v Koránu:

„... berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimž vládnete pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení.“⁹¹

⁸⁷ Srov. HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*, s. 86.

⁸⁸ Srov. tamtéž, s. 84.

⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 85-86.

⁹⁰ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 60-61.

⁹¹ *Korán*, IV, 3.

Muhammad se na jednu stranu snažil upevnit islám, proto o některých jeho sňatcích rozhodovaly politické důvody. Také si všímal opuštěných žen, neboť situace vdov v tehdejší společnosti byla špatná. Proto se také ženil s ovdovělými ženami po příslušnících tohoto náboženství, kterých se tímto způsobem ujímal.⁹²

Snaha pomoci sociálně slabším se objevuje také v Muhammadových výrocích. V jednom z *hadíthů* Prorok mluví o tom, že se má muslim ujímat sirotků a vdov:

„Člověk, který se snaží (vydělávat) pro vdovy a chudáky, se podobá tomu, kdo se snaží ve věci Alláha...“⁹³

Tato tematika se objevuje také v Koránu:

„Ti, kdož nespravedlivě pohlcují majetky sirotků, věru pohlcují to, co v břichách jejich v oheň se promění, a spálení budou jeho plameny.“⁹⁴

Tématům pomoci bližnímu v nouzi se v Koránu věnuje nejen tento verš, ale i další. Samotný Muhammad se staral o sirotky, například můžeme jmenovat jeho otroka Zajda, kterému daroval svobodu a později ho adoptoval. Do své domácnosti přijal také svého bratrance Alího, jehož měl rád jako vlastního syna.⁹⁵

V Prorokových dobách neměla žena téměř žádnou důstojnost a jen velmi málo práv. Korán poskytl ženám mnohem lepší postavení, než měly v dřívějších dobách.⁹⁶

Islám zrušil určité druhy sňatků, které byly předtím běžnou praxí. Jak již bylo řečeno, mužům bylo Muhammadem povoleno mít až čtyři ženy. Dříve však nebyl počet manželek omezen. Zajímavé je, že nebylo nemožné, aby si více mužů vzalo jednu ženu. Rodičovství případného potomka se určovalo dohodou mezi nimi. Také se dva muži mohli dohodnout a zapůjčit si na čas své manželky. S ničím takovým se už v islámu nesetkáme.⁹⁷

---

⁹² Srov. HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*, s. 84.

⁹³ *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, s. 79.

⁹⁴ *Korán*, IV, 10.

⁹⁵ Srov. ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, s. 59.

⁹⁶ Srov. KROPÁČEK, L. Žena v islámské kultuře. *Religio: Revue pro religionistiku*, s. 161.

⁹⁷ Srov. PELIKÁN, P. *Sunna: Pramen islámského práva*, s. 13.

2. MANŽELSTVÍ V ISLÁMU

2.1 Muž a žena v islámu

Jak již bylo řečeno, žena byla v době před vznikem islámu člověkem nižší kategorie. Žena dříve neměla právo na rozvod a na dědictví, které zavedl až Muhammad.⁹⁸

Muž a žena mají v islámu před Bohem stejnou pozici. Příslušníci obou pohlaví musí totiž plnit povinnosti vyplývající z pěti pilířů islámu, přestože u žen je vykonávání těchto povinností do určité míry rozdílné.⁹⁹ Alláh muže a ženu stvořil jako rovnocenné. Mluví o tom následující verš z Koránu:

„Muslimové a muslimky, věřící muži a věřící ženy, poslušní a poslušné, pravdomluvní a pravdomluvné, trpěliví a trpělivé, pokorní a pokorné, dárci a dárnyně almužny, postící se muži a postící se ženy, cudní a cudné, muži a ženy hojně Boha vzpomínající – těm všem Bůh věru připravil odpuštění i odměnu nesmírnou.“¹⁰⁰

V těchto verších Korán mluví ke mužům i ženám:

„Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví – a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají.“¹⁰¹

Něco podobného lze vyčíst také z verše, který se zmiňuje o tom, že muže i ženu oslovil Bůh společně:¹⁰²

„A ty, Adame, obývej s manželkou svou ráj! Jezte, z čeho se vám zachce, ale nepřibližujte se k tomuto stromu, abyste se nestali nespravedlivými!“¹⁰³

V posvátné knize se píše také o společné míře viny na prvotním hříchu Adama a Evy:¹⁰⁴

„Avšak satan jim dal zhřešit a způsobil vyhnání jejich z místa, kde žili.“¹⁰⁵

Žena a muž mají stejnou hodnotu v rozmnožování lidstva. Mužova role otce není o nic menší než role matky, kterou má žena.¹⁰⁶

---

⁹⁸ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 86.

⁹⁹ Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 85.

¹⁰⁰ *Korán*, XXXIII, 35.

¹⁰¹ *Korán*, XXIV, 30.

¹⁰² Srov. KROPÁČEK, L. Žena v islámské kultuře. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 1996, č. 2, s. 158.

¹⁰³ *Korán*, VII, 19.

¹⁰⁴ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 174.

¹⁰⁵ *Korán*, II, 34.

¹⁰⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 175.

V Koránu však také najdeme určité citace, ze kterých lze vyčíst naopak nižší postavení ženy. Určitá podřízenost žen se objevuje v následujících verších:

„Lidé, bojte se Pána svého, jenž stvořil vás z bytosti jediné a stvořil z ní manželku její a rozmnožil je oba v množství velké mužů a žen.“¹⁰⁷

„A ony mají pro sebe stejné právo jako oni podle zvyklosti, nicméně muži jsou o stupeň výše – a Bůh je mocný, moudrý.“¹⁰⁸

Pozdější výklady toto interpretovaly způsobem, který se odlišoval od původních Muhammadových přání. Žena se tak stala muži podřízenou.¹⁰⁹ Muslimští apologeti ovšem popírají, že by k jakékoli diskriminaci žen docházelo. Ženy mají práva, ale jsou na tom jinak než muži. Charakteristické pro muslimy je to, že manželka je většinou absolutně závislá na svém manželovi.¹¹⁰

Ohledně muže a ženy nacházíme v Koránu další citát, který lze chápat jako doklad mužova výsadního postavení v rodině:

„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je!“¹¹¹

Tento verš dovoluje bít neposlušnou ženu.¹¹² Muž však ženu nesmí zbít do takové míry, že by ji nějakým způsobem poranil, nesmí jí zlomit kosti ani způsobit krvácení.¹¹³

Ve sbírce *hadíthů* lze najít výroky, z nichž můžeme vyčíst určitou důstojnost ženy jako matky:

„Abú Hurajra vyprávěl, že jeden muž se zeptal: „Posle Alláha, kdo si nejvíce zaslouhuje moci péči?“ – „Tvoje matka,“ odpověděl Prorok (mír s ním). „A kdo potom?“ zeptal se muž. „Tvoje matka,“ řekl Prorok. „A potom?“ zeptal se muž. „Tvůj otec,“ odpověděl Prorok (mír s ním).“¹¹⁴

Pozornost má být věnována v první řadě matce. Toto je zdůvodněno tím, že žena je slabší než muž a je na svém muži finančně závislá.¹¹⁵

---

¹⁰⁷ Korán, IV, 1.

¹⁰⁸ Korán, II, 228.

¹⁰⁹ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 86.

¹¹⁰ Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 87.

¹¹¹ Korán, IV, 34.

¹¹² Srov. LUNDE, P. *Islám*, s. 38.

¹¹³ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 89.

¹¹⁴ *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, s. 66.

¹¹⁵ Srov. *Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři*, s. 66.

V islámu se setkáváme s patriarchátem. Repräsentantem celé rodiny je muž. Žena tráví většinu času doma. Manžel může ženě zakázat vycházet ven z domu. Také může do určité míry omezit její styky s příbuznými.¹¹⁶

Nepřichází v úvahu, aby se žena setkávala s mužem, který není jejím manželem ani jejím příbuzným. V případě, kdy je nutné se s cizím mužem setkat, musí s nimi být také její blízký příbuzný. Může se to týkat například návštěvy lékaře. V západním prostředí se ovšem připouští určité výjimky.¹¹⁷

Príslušnice tohoto náboženství by se měly chovat cudně, proto se dnes muslimské ženy zahalují. Toto nebylo dříve zvykem, avšak dnešní interpretace posvátné knihy zahalování požaduje.¹¹⁸

Zmínku, která je vykládána jako příkaz k zahalování žen, je v následujících citacích:

„Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje!“¹¹⁹

„A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a sřežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné.“¹²⁰

V dnešní době se zahalování liší podle jednotlivých míst, kde muslimové žijí.¹²¹ Nejrozšířenějším způsobem zahalování je šátek zakrývající vlasy a šíji, který se arabsky nazývá *hidžáb*. K tomuto šátku se nosí také *čádor*, což je dlouhý volný šat.¹²²

Z hlediska možnosti veřejného uplatnění žen existují v islámském světě také rozdíly. Některé ženy jsou zahalené, cizí muž je nemá šanci nikdy spatřit, u takovýchto určitá veřejná činnost nepřichází v úvahu. Na druhou stranu jsou některé ženy dokonce v politických funkcích. Mohli bychom jmenovat předsedkyně vlád (dříve například v Pákistánu a Turecku).¹²³

Tady vidíme, že muž a žena mají odlišné postavení, jiná práva a rozdílné povinnosti.

---

¹¹⁶ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 129.

¹¹⁷ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 143.

¹¹⁸ Srov. *Korán*, úvod, s. 105.

¹¹⁹ *Korán*, XXXIII, 59.

¹²⁰ *Korán*, XXIV, 31.

¹²¹ Srov. KROPÁČEK, L. Žena v islámské kultuře. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 1996, č. 2, s. 162.

¹²² Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 123.

¹²³ Srov. tamtéž, s. 123.

Muž a žena jsou podle Koránu předurčeni k životu v manželství. Každý muž by se tedy měl oženit, dá se říci, že je to jeho povinností. Stejně tak žena se musí provdat. V opačném případě by toto jednání bylo považováno za nenormální, odporující islámu.¹²⁴ V tomto náboženství nelze vůbec mluvit o celibátu, ten není doporučován. Ženy mají díky manželství ekonomické zabezpečení.¹²⁵

Následující verš Koránu muslimové chápou jako určité nařízení vstoupit do manželství. Má se týkat všech, jak bohatých, tak otroků.¹²⁶

„Umožňujte sňatek svobodným, žijícím mezi vámi, a rovněž bezúhonným z vašich otroků a otrokyň.“¹²⁷

2.2 Příprava na manželství

Aby se mladí lidé kvalitně připravili na manželství, existují v některých zemích určité kurzy. V Íránu jsou kurzy pro snoubence již několik let podmínkou k uzavření sňatku.¹²⁸ V mnoha oblastech se školení opravdu osvědčila. Budoucí manželské páry se tak dozvídají potřebné informace o výchově dětí a plánování rodičovství.¹²⁹ Výjimkou nejsou také kurzy pro dívky, aby dokázaly zvládnout požadavky, které vyplývají z života manželek v rodině.¹³⁰

Při výběru manželky se přihlíží k určitým charakteristikám, které by partnerka měla splňovat. Podle islámského práva (*šaría*) musí být nevěsta panna, popřípadě si muž může vzít ženu, která už byla dříve provdaná. Právo uvádí celkem sedm kritérií pro volbu ženy. Měla by být zbožná, inteligentní, dobrého stavu a charakteru, plodná, z dobré rodiny, panna a krásná. Jsou zde uvedeny postupně od nejdůležitější, kterou je zbožnost.¹³¹

Nevěsta by měla vyznávat islám, ale je povoleno vzít si praktikující křesťanku nebo židovku.¹³²

Korán o tom říká:

---

¹²⁴ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 193.

¹²⁵ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 111.

¹²⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 111.

¹²⁷ *Korán*, II, 32.

¹²⁸ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*, s. 114.

¹²⁹ Srov. tamtéž, s. 115.

¹³⁰ Srov. tamtéž, s. 114.

¹³¹ Srov. *Pravda o islámu* [online]. Datum publikování 30. 5. 2007, [cit. 26. 9. 2009]. Dostupné z: <<http://info.pravdaoislam.cz/index.php/2007/05/30/saria-manzelstvi/>>.

¹³² Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 144.

„A dovoleny jsou vám *muhsany* z věřících žen a *muhsany* z těch, jimž dostalo se Písma před vámi, jestliže jste jim dali jejich odměnu a chováte-li se jako muži spořádaní, nikoliv jako cizoložníci nebo ti, kdo si berou milenky.“¹³³

Žena si samozřejmě nemuslima vzít nesmí.¹³⁴ Zákazy sňatků žen s muži, kteří nejsou příslušníky islámu, bývají dnes často porušovány. Děje se tak hlavně u přistěhovalců v evropských státech. Nejčastěji v Německu a Francii.¹³⁵

Nutnou podmínkou sňatku je to, že mezi mužem a ženou nesmí být pokrevní příbuznost.¹³⁶ O tomto mluví Korán. Vyjmenovává, koho všechno si muž nesmí vzít v následujícím citátu:

„A jsou vám zakázány jako manželky vaše matky, vaše dcery, vaše sestry, vaše tety z otcovy i matčiny strany, vaše neteře z bratrovy a sestřiny strany, vaše kojné a vaše soukojenky a matky vašich žen a vaše nevlastní dcery, jež jsou ve vaší péči a jež se narodily z žen, k nimž jste již vešli – však jestliže jste k nim nevešli, není to pro vás hříchem – a manželky vašich synů, narozených z vašeho ledví, a dále dvě sestry současně, leda že se to stalo již v minulosti.“¹³⁷

Zajímavostí je, že za příbuzné jsou v určitém slova smyslu považovány i kojné a soukojenci, proto je v těchto případech sňatek zakázán. Povoleno je oženit se s nevlastní sestrou vlastního bratra a se sestřenicí. Před sestřenicí z matčiny strany má přednost sestřenice z otcovy strany.¹³⁸

Šarí'a stanovuje také formuli, pomocí které muž ženu žádá o ruku. Musí říci: „Chci si tě vzít“. Pokud ženu již požádal o ruku někdo jiný, lze toto učinit jen se souhlasem prvního zájemce o sňatek. Jinak je takovéto jednání protizákonné.¹³⁹ Muž se však musí nejdříve obrátit na poručníka nevěsty, kterým je obvykle otec.¹⁴⁰ Může to být také jiný mužský příbuzný ze strany otce, například děd, strýc nebo bratr. Pokud nikoho takového dívka nemá, tuto funkci přebírá soudce. Tento nevěstin zákonný zástupce se nazývá *walí*.¹⁴¹

---

¹³³ Korán, V, 7.

¹³⁴ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 144.

¹³⁵ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 121.

¹³⁶ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

¹³⁷ Korán, IV, 27.

¹³⁸ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 128.

¹³⁹ Srov. *Pravda o islámu* [online]. Datum publikování 30. 5. 2007, [cit. 26. 9. 2009]. Dostupné z: <<http://info.pravdaoislamu.cz/index.php/2007/05/30/saria-manzelstvi/>>.

¹⁴⁰ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 142.

¹⁴¹ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

Určení minimálního věku pro uzavření manželství se v různých muslimských zemích liší. Stanoven někdy bývá také nejvyšší možný věkový rozdíl mezi manžely. V Britské Indii se například setkáváme s nařízením o minimálním věku dívek 14 let, 18 let u chlapců.¹⁴² V Prorokových dobách bylo běžné brát si za nevěsty malá děvčátka, která ještě ani neprošla pubertou.¹⁴³ Zářným příkladem je Muhammad, který se oženil s šestiletou dívkou a žít s ní začal v jejích devíti letech.¹⁴⁴ Po jeho vzoru se takovéto případy vyskytují i v současné době.¹⁴⁵ Mezi země, kde je uzákoněn nízký věk pro sňatek, patří Írán. Zde se lze legálně oženit s děvčetem starým devět let, u chlapců je věková hranice posunuta na čtrnáct let.¹⁴⁶

Vzhledem k tomu, že muslimky jsou ve většině zemí zahalené, nelze vlastně zjistit, jak dotyčná dívka vypadá. Muž se na ženu může dívat až tehdy, kdy už je jeho manželkou. Právo zde povoluje ústupek – zájemce o ženu se na ni může podívat. Muž, který si chce ženu vzít, se může podívat na její obličej a ruce.¹⁴⁷

V tradičních muslimských zemích se stále dbá na to, aby svým dětem domlouvali sňatky rodiče. Pokud se svatba uskutečňuje z iniciativy muže, musí se muž obrátit právě na rodiče a na rodinu budoucí manželky. Nepřichází v úvahu, aby si žena hledala manžela. Žena zájemce o manželství také může odmítnout.¹⁴⁸

Ženich se musí připravit na to, že nevěstě zaplatí *mahr*, což je určitá finanční částka. Na její výši se smluví rodiny obou snoubenců. *Mahr* je také součástí svatební smlouvy.¹⁴⁹ Rodiče nevěsty se snaží vyjednat, aby jejich dcera dostala co nejvyšší finanční částku.¹⁵⁰ Tato zvyklost pochází již z dob před vznikem islámu. Tehdy se jednalo doslova o koupi nevěsty.¹⁵¹

Na základě výzkumů víme, že asi 40 % muslimských manželských párů spolu před svatbou nikdy důvěrněji nemluvilo. Asi kolem 20 % sňatků je dohodnuto otcí do deseti let věku snoubenců. Na vesnici se na tradiční sjednávání svateb dbá mnohem více než ve městech. Na vesnicích tedy sňatky sjednané rodiči 20 %

---

¹⁴² Srov. tamtéž, s. 130.

¹⁴³ Srov. SPECNCER, R. *Islám bez závoje*, s. 60.

¹⁴⁴ Srov. tamtéž, s. 60.

¹⁴⁵ Srov. tamtéž, s. 60.

¹⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 62.

¹⁴⁷ Srov. *Pravda o islámu* [online]. Datum publikování 30. 5. 2007, [cit. 26. 9. 2009]. Dostupné z: <<http://info.pravdaoislamu.cz/index.php/2007/05/30/saria-manzelstvi/>>.

¹⁴⁸ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 142.

¹⁴⁹ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 588.

¹⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 589.

¹⁵¹ Srov. tamtéž, s. 588.

překračují. Nezřídka se stává, že se otec dohodne o svatbě své dcery, která je ještě dítětem, s mužem, jenž překročil 20 let věku.¹⁵²

V městském prostředí se v moderní době stále častěji objevují případy, kdy se mladí lidé berou sami, aniž by se jejich seznámení a dohodnutí sňatku uskutečňovalo přes jejich rodiče.¹⁵³

2.3 Práva a povinnosti muže a ženy

Jak již bylo naznačeno, muž celou rodinu živí. Ženě tedy poskytuje všechno, co potřebuje k životu.¹⁵⁴ Konkrétně se jedná o zajištění oděvu, výživy a bydlení. Bydlení pro ženu musí splňovat určité podmínky, takovými je například určitá úroveň pohodlí, soukromí a nezávislosti. Samozřejmě také oblečení, které muž ženě zajišťuje, má mít odpovídající úroveň. Toto se týká také potravin a celkové péče. Manžel se musí ke své manželce odpovídajícím způsobem chovat. Měl by jí prokazovat laskavost a pozornost, brát ohledy na její city a také se k ní spravedlivě chovat.¹⁵⁵

Muž může být současně ženatý se čtyřmi ženami. Ženě však není dovoleno, aby měla současně víc než jednoho manžela. Muž má právo vybrat si sám manželku, může si vzít také ženu, která nevyznává islám. Žena si však příslušníka jiného náboženství vzít nesmí.¹⁵⁶ Otázka mnohoženství a svatby bude podrobněji rozebrána níže.

Úkolem ženy je starat se o domácnost, o děti, o manželovu spokojenost¹⁵⁷ a dále rodit děti, aby se tak islám rozšiřoval a měl více přívrženců.¹⁵⁸ Všechny její povinnosti by se daly shrnout do jediné – co nejvíce přispívat k spokojenosti manželství.¹⁵⁹

Tohoto se týká modlitba bohobojných lidí v Koránu:

---

¹⁵² Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 192.

¹⁵³ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 121.

¹⁵⁴ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*, roč. 2002, č. 3.

¹⁵⁵ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 113-114.

¹⁵⁶ Srov. REEBER, M. *Islám*, s. 38.

¹⁵⁷ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*, roč. 2002, č. 3.

¹⁵⁸ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 654.

¹⁵⁹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 114.

„Pane náš, dej nám v manželkách našich i potomcích našich oka ochlazení a učíš nás vzorem bohabojným.“¹⁶⁰

Žena musí být svému manželovi věrná, dále musí být také důvěryhodná a čestná. Nemá právo se úmyslně vyhýbat početí a zbavit tak manžela možnosti mít potomky. Nesmí být sama s jinými muži, také nemůže bez souhlasu svého manžela přijímat dary. Nepřichází v úvahu, aby žena svého muže urážela.¹⁶¹ Má právo starat se o majetek patřící jejímu muži. Nesmí však s tímto majetkem disponovat bez manželova povolení.¹⁶² Další povinností manželky je, aby byla krásná a přitažlivá, proto o sebe musí pečovat. Není jí dovoleno zanedbávat svůj vzhled.¹⁶³ Role ženy při výchově dětí je však do jisté míry omezená.¹⁶⁴

Žena může taktéž chodit do práce, ale potřebuje mít povolení manžela. V tomto případě je výdělek výhradně jejím majetkem.¹⁶⁵

Vzhledem k tomu, že muž má vůči své rodině vyživovací odpovědnost, dostává vyšší dědický podíl než žena. Muž má povinnost finančně podporovat také své příbuzné, kterým se nedostává prostředků.¹⁶⁶

Jako svědkové u soudu také nejsou muž a žena na stejné úrovni. Svědectví jednoho muže lze nahradit svědectvím dvou žen. Co se týká trestního práva, je k ženám v některých skutečnostech mírnější.¹⁶⁷

Svědectví se řídí pokyny z Koránu:

„Žádejte svědectví dvou svědků z mužů vašich, a nemáte-li dva muže, pak vezměte jednoho muže a dvě ženy z těch, které uznáte za vhodné svědkyně; aby, kdyby jedna z nich se zmýlila, druhá jí mohla připomenout.“¹⁶⁸

Také se argumentuje tím, že žena nemá dostatek zkušeností ze života a mohla by se splést, a zavinit tím nějaký omyl.¹⁶⁹

Dnes se velmi často mluví o postavení ženy v tomto náboženství. Její možnosti jsou značně omezené. Ve většině případech se žena nedostane k politickým a společenským funkcím.¹⁷⁰ Na toto muslimové odpovídají, že má naopak určité

---

¹⁶⁰ *Korán*, XXV, 74.

¹⁶¹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 114.

¹⁶² Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 115.

¹⁶³ Srov. tamtéž, s. 115.

¹⁶⁴ Srov. tamtéž, s. 655.

¹⁶⁵ Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 87.

¹⁶⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 177.

¹⁶⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 123.

¹⁶⁸ *Korán*, II, 282.

¹⁶⁹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 178.

¹⁷⁰ Srov. REEBER, M. *Islám*, s. 39.

výsady. Nemusí konat některé náboženské povinnosti, například nemá povinnost navštěvovat páteční shromáždění. Zabezpečuje a živí ji její manžel, takže nemusí pracovat. Pokud manžela nemá, stará se o ni její otec, případně bratr.¹⁷¹

2.4 Uzavírání manželství

Korán vyzývá k harmonickému soužití mezi mužem a ženou v manželství:

„Vy, kteří věříte! Není vám dovoleno získávat ženy jako dědictví proti vůli jejich; neutiskujte je jen proto, abyste si mohli odnést část toho, co jste jim dříve darovali, leda že by se dopustily zjevné hanebnosti. A zacházejte s nimi podle zvyklostí uznaných! Jestliže k nim cítíte odpor, je možné, že cítíte odpor k něčemu, do čeho Bůh vložil velké dobro.“¹⁷²

O uzavírání manželství se také můžeme dočíst v *hadíthech*. Oženit se je pro muže záslužné.¹⁷³

Manželství se v islámu uzavírá sepsáním manželské smlouvy mezi ženichem a zástupcem nevěsty. Nekoná se žádný zvláštní obřad. Většinou je pronesen úryvek z Posvátné knihy a krátká řeč.¹⁷⁴ Aby byla smlouva platná, dohlíží na celou tuto událost muslimský soudce, nazývaný *kádí*. V některých zemích je pro uzavírání sňatku nutné, aby se nejprve uskutečnil před zástupci světské moci. Mezi tyto země patří Turecko, Tunisko a Jemen.¹⁷⁵ Dále je také nutná přítomnost dvou svědků a řádný záznam o uskutečněném sňatku.¹⁷⁶ Svědkové mohou být dva muži. Místo jednoho muže přicházejí v úvahu dvě ženy. Připouští se tedy svědectví jednoho muže a dvou žen. V žádném případě však nelze mít za svědky místo dvou mužů čtyři ženy.¹⁷⁷

Tím nejzákladnějším je vyřčení formulí otcem a ženichem. Otec řekne: „Vdávám tě“. Ženich odpoví: „Beru si jí“ nebo „Přijímám manželství s ní“. Smlouvou a touto formulí je manželství uzavřeno. Svatební smlouva může obsahovat i další podmínky.¹⁷⁸

---

¹⁷¹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 176.

¹⁷² *Korán*, IV, 23.

¹⁷³ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

¹⁷⁴ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 144.

¹⁷⁵ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 195.

¹⁷⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 170.

¹⁷⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 123.

¹⁷⁸ Srov. *Pravda o islámu* [online]. Datum publikování 30. 5. 2007, [cit. 26. 9. 2009]. Dostupné z: <<http://info.pravdaoislamu.cz/index.php/2007/05/30/saria-manzelstvi/>>.

Ve smlouvě musí být uvedena výše *mahr*, což je svatební dar nevěstě. Není zaplacen najednou, ale rozděluje se na dvě části. První část se vyplácí nevěstě před svatbou. Druhou část manželka dostane v případě rozvodu.¹⁷⁹ Některé zdroje označují *mahr* jako výkupné. Každá ze dvou částí výkupného je v jiné výši. Tyto peníze jsou ve vlastnictví manželky. Její rodina z nich nijak nezbohatne, protože by měly být pouze jejím osobním majetkem. Takto to uvádí *šáří'a*. Lze však předpokládat, že běžná praxe může vypadat jinak. Není možné, aby si výši svatebního daru stanovila nevěsta sama. Stejně tak jako si nemůže podle tradice sama hledat muže, nemůže nijak zasahovat do vyjednávání svého otce s manželem případně s jeho otcem ohledně výše této částky.¹⁸⁰

Se svatbou jsou samozřejmě spojeny lidové zvyky. Nelze je však obecně popsat, protože se odlišují podle toho, jaká je v dané oblasti nebo zemi kultura. Tyto obyčeje se také liší v jednotlivých sociálních vrstvách společnosti.¹⁸¹ Platí však, že svatby jsou provázeny veselím a velkolepými oslavami. Nemůže chybět dobré jídlo, svatebčané jsou dobře oblečeni, atmosféru dokresluje také hudba, hosté tancují a místo, kde se oslavy konají, je nazdobeno. Tancovat spolu samozřejmě nemůžou příslušníci opačného pohlaví, takže pouze ženy s ženami a muži s muži. Na svatbě také nemůže nezaznít Boží slovo, proto se zde také recitují verše z Koránu. Účastníci svateb se také můžou bavit sledováním divadla, na Jávě se například hraje stínové divadlo. Uzavření sňatku se slaví několik dní.¹⁸²

Kromě běžného sňatku, který se nazývá *nikah*, lze uzavřít také sňatek na dobu určitou, *mut'a*.¹⁸³ Tento druh manželství je v určitých situacích prý velmi vhodný. Například když musí muž odcestovat a nechat svou manželku doma. Na dobu svého pobytu mimo domov se tedy ožení s jinou ženou. Po určené době smlouva přestává platit a muž se vrací ke svojí dřívější manželce.¹⁸⁴

---

¹⁷⁹ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2002, č. 3, str. 6.

¹⁸⁰ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 194.

¹⁸¹ Srov. tamtéž, s. 194.

¹⁸² Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 144.

¹⁸³ Srov. NAQVI, Z. Mé islámské manželství. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2003, č. 1, str. 33.

¹⁸⁴ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2002, č. 3, str. 6.

Mut'a se vyskytovalo už v Muhammadových dobách. Prorok ho zpočátku povoluje, později zakazuje. V některých zemích se manželství na určitou dobu uzavírá velmi často. Zastánci argumentují citací z Koránu¹⁸⁵:

„A za to, co jste užívali s těmito ženami, dejte jim jejich odměnu podle ustanovení. A nebude pro vás hříchem, na čem se vzájemně dohodnete po stanovené době...“¹⁸⁶

Stejně tak jako manželství *nikah*, se *mut'a* uzavírá pomocí svatební smlouvy. Musí zde být uvedena délka trvání manželství a také výše *mahr*. K tomuto sňatku žena nepotřebuje souhlas otce, jestliže už byla dříve vdaná. Toto manželství lze prodloužit jen uzavřením nové smlouvy. Krátkodobí manželé po sobě nemůžou dědit majetek. Po skončení platnosti svatební smlouvy se žena může znovu vdát až po uplynutí čtyřiceti pěti dní.¹⁸⁷

V Íránu jsou dočasné manželky většinou mladé vdovy, které se nachází ve špatné finanční situaci a tímto způsobem získávají peníze. Problém ovšem nastává v případě těhotenství. Smlouva tuto situaci nijakým způsobem nešetruje. Muži, kteří vstoupili do dočasného manželství, nemají žádné povinnosti, týkající se vyživování dětí z těchto manželství.¹⁸⁸ Pro muže je tento typ manželství tudíž velmi výhodný. Tento zákon je však velmi náchylný ke zneužití. Ženám hrozí, že je muži opustí bez toho, aby jim zaplatili.¹⁸⁹ Zajímavostí je, že lze platně uzavřít i hodinu trvající manželství.¹⁹⁰

Tyto sňatky však uskutečňuje pouze větev *šítů*. Větší skupina *sunnitů* s těmito sňatky nesouhlasí.¹⁹¹

2.5 Mnohoženství v islámu

Již bylo řečeno, že zakladatel islámu ustanovil maximální počet manželek čtyři.

O mnohoženství mluví Korán v následujícím verši:

---

¹⁸⁵ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 63.

¹⁸⁶ *Korán*, IV, 24.

¹⁸⁷ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 601-602.

¹⁸⁸ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 63.

¹⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 63-64.

¹⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 63.

¹⁹¹ Srov. MÜLLER, Z. *Islám: Historie a současnost*, s. 64.

„Bojíte-li se, že nebudete spravedliví k sirotkům... berte si za manželky takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři, čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládnu pravice vaše.“¹⁹²

Dále Korán říká:

„Nikdy vám nebude možno, abyste byli spravedliví mezi ženami, i kdybyste si to přáli. Neprojevujte však jedné z nich úplnou náklonnost a nenechávejte jinou jakoby visící ve vzduchu!“¹⁹³

Důvodem pro více manželek byly v historii například války. Ty způsobily, že ve společnosti převažovalo obyvatelstvo ženského pohlaví.¹⁹⁴

Mnohoženství je bráno jako pozitivum například pro ženy, které jsou dosud neprovdány, a takto mají možnost mít vlastní rodinu. Důvodem může být také situace, kdy manželství není šťastné. Muž si takto může najít ještě druhou ženu. Manželkou však zůstává i první žena, vůči které si stále plní své povinnosti.¹⁹⁵ Další pohnutkou k polygamii může být případ, kdy je muž již ženatý, ale manželka nemůže mít děti. Takto si muž vezmu druhou ženu, která mu porodí potomky. Stejně pozornosti však bude věnovat i své první neplodné ženě.¹⁹⁶ Dále může být velmi vhodný v prostředí, kde se nachází více žen. Může se to týkat určitých oblastí s rozvinutým obchodem nebo průmyslových oblastí. Také již zmiňovaná situace, kdy nižší počet mužů je způsoben účastí ve válce. I za těchto okolností se tedy všechny ženy můžou provdat díky možnosti polygamiálních manželství.¹⁹⁷

Pokud si muž chce vzít druhou ženu, musí s tím souhlasit jeho první manželka. Muž by měl mít dostatek finančních prostředků, aby všechny své ženy uživil. Také by se v tomto případě musel chovat ke všem manželkám stejně, neměl by mít k jedné větší náklonnost než k ostatním.¹⁹⁸ První z výše zmíněných veršů Koránu však někteří považují za doporučení monogamie, protože není možné chovat ke všem ženám stejné city.¹⁹⁹

V současné době však polygamiálních manželství ubývá. S mnohoženstvím se můžeme setkat spíše v konzervativnější části muslimské společnosti Arabského

---

¹⁹² Korán, IV, 3.

¹⁹³ Korán, IV, 128.

¹⁹⁴ Srov. KŘÍKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 195.

¹⁹⁵ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 159.

¹⁹⁶ Srov. tamtéž, s. 162.

¹⁹⁷ Srov. tamtéž, s. 157.

¹⁹⁸ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2002, č. 3, str. 5-6.

¹⁹⁹ Srov. tamtéž, str. 5.

poloostrova. Saudská Arábie, Kuvajt a Sjednocené arabské emiráty se řídí *šarí'ou* v její klasické podobě. O velmi nízkém výskytu polygamie svědčí také statistika, která byla prováděna v Egyptě již v padesátých letech. Z celkového počtu manželství bylo asi jen půl procenta polygamií.²⁰⁰

S mnohoženstvím se již nesetkáme v Turecku a Tunisku, protože zde bylo zakázáno. Povoleno s určitými výhradami je v Egyptě, Sýrii a Iráku. Polygamií manželství zde nesmí uzavírat státní zaměstnanci, důstojníci armády a bezpečnosti.²⁰¹ Manželství s více ženami lze v Sýrii uzavřít pouze ve výjimečných případech, důvody musí být dostatečně závažné. Důvodem, který toto umožňuje, může být například neplodnost první ženy.²⁰²

Obyvatelé některých zemí potřebují pro uzavření polygamiího manželství také svolení islámského soudu, který posoudí celkový stav rodiny a situaci, jež muže k tomuto rozhodnutí vedla.²⁰³

Z výše uvedených údajů lze vyvodit, že v některých zemích by teoreticky bylo možné mít ještě více než čtyři ženy zároveň. Toto by se dalo uskutečnit zkombinováním manželství *mut'a* a *nikah*. Krátkodobé manželství může uzavřít muž, který je již ženatý se čtyřmi ženami.²⁰⁴ Muselo by se ale jednat o příslušníky ší'itského islámu a bohaté obyvatele zemí, v nichž je mnohoženství povoleno.

Dnešní manželství jsou většinou monogamií.²⁰⁵ Jako důvod číslo jedna můžeme jmenovat ekonomickou situaci. Není totiž jednoduché uživit více než jednu ženu.²⁰⁶

2.6 Rozvod manželství a postavení ženy po rozvodu

Rozvod je v islámu brán jako krajní možnost. Manželé by se měli v první řadě snažit mu zabránit všemi možnými způsoby,²⁰⁷ neboť rozvod je špatným skutkem v očích Alláha. Tento čin je považován za nedobrý (*makrúh*).²⁰⁸ Skutky

---

²⁰⁰ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 197.

²⁰¹ Srov. BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2002, č. 3, str. 6.

²⁰² Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 197.

²⁰³ Srov. tamtéž, s. 197-198.

²⁰⁴ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 602.

²⁰⁵ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 197.

²⁰⁶ Srov. tamtéž, s. 196.

²⁰⁷ Srov. tamtéž, s. 199.

²⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 199.

makrúh jsou z pohledu práva samozřejmě platné, ale koná se jimi něco ne příliš vhodného.²⁰⁹

Tady můžeme citovat Korán:

„Jestliže se žena obává od manžela svého hrubosti či lhostejnosti, není pro ně oba hříchem, dospějí-li mezi sebou ke vzájemné dohodě, neboť dohoda je to nejlepší.“²¹⁰

„A obáváte-li se rozvratu mezi oběma, povolejte rozhodčího z jeho rodiny a rozhodčího z její rodiny. A přejí-li si oba manželé usmíření, Bůh mezi nimi zařídí shodu, neboť Bůh je vševědoucí a dobře zpraven.“²¹¹

Také *šárí'a* se vyjadřuje spíše proti rozvodu, ale také uznává tuto krajní možnost v situacích, kdy není jiné řešení.²¹²

V islámu existuje několik druhů rozvodů:

Rozvod *taláq* se uskutečňuje na základě zapuzení mužem. Můžeme ho rozlišit jako odvolatelný nebo konečný. Výrok, pomocí něhož je žena zapuzena, musí muž pronést třikrát. Mělo by to být v měsíčních intervalech.²¹³ Toto se praktikuje proto, aby se zjistilo, jestli žena nečeká dítě.²¹⁴ Tato formulka, pomocí níž je žena zapuzena zní „zapuzuji tě“.²¹⁵

„A rozvedené ženy necht' samy čekají po tři periody a není jim dovoleno zatajovat to, co Bůh stvořil v lůnech jejich, věří-li v Boha a v den soudný. A je spravedlivější, jestliže manželé jejich si je vezmou nazpět v tomto stavu, pokud si přejí usmíření.“²¹⁶

Pokud muž ženu zapudí, následuje čekací lhůta, která byla již výše zmíněna. Nepřichází v úvahu, aby se žena v tomto období znovu vdala. Stále ji ještě živí muž. Pokud by se v této lhůtě narodilo dítě, má na něj muž nárok. Pokud je žena těhotná, stanovená doba se prodlužuje do porodu dítěte. V ostatních případech tři měsíce. V čekací lhůtě si může muž svou bývalou manželku vzít zpátky, ale jen za předpokladu, že výrok o zapuzení neřekl třikrát.²¹⁷ Pokud takto učinil a rozvod se uskutečnil, ztrácí muž *mahr*, který vyplatil svojí manželce. Jedná se o již zmíněnou

---

²⁰⁹ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 126.

²¹⁰ *Korán*, IV, 128.

²¹¹ *Korán*, IV, 35.

²¹² Srov. LUNDE, P. *Islám*, s. 38.

²¹³ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 128.

²¹⁴ Srov. LUNDE, P. *Islám*, s. 38.

²¹⁵ Srov. KŘÍKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 198.

²¹⁶ *Korán*, II, 228.

²¹⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 128.

druhou část věna. Zvyk uvádět do svatební smlouvy dvojí *mahr* vznikl právě na ochranu žen.²¹⁸ Žena získává zpět také hmotný majetek, který do manželství přinesla.²¹⁹

„Rozvod je možný dvakrát, potom lze podržet manželku podle správné zvyklosti nebo ji propustit v dobré vůli. Není vám dovoleno vzít nic z toho, co jste jí dali, leda že oba se obáváte, že nedodržíte omezení Bohem daná.“²²⁰

Pokud nastane situace, že se muž s ženou rozvede výše uvedeným způsobem, to znamená trojnásobným vyslovením formulky, může se s ní znovu oženit jen v případě, že mezitím žila v manželství s jiným mužem. Takto to uvádí klasická ustanovení. Kropáček ve své knize však uvádí, že tento přístup je velice často kritizováno ze strany moderních právníků.²²¹

„Když se rozvedete se svými ženami a přijde lhůta jejich, nebraňte jim vstoupit v manželství s jejich novými manžely, jestliže se dohodli podle zvyklosti.“²²²

„Jestliže zapudí muž ženu svou, není mu potom dovolena dříve, než byla vdána za jiného muže. A když tento se s ní rozvede, není pro žádného z obou hříchem, jestliže se k sobě vrátí, domnívají-li se, že budou dodržovat omezení Bohem daná.“²²³

Tento druh rozvodu se příliš nevyskytuje, nebyl běžný ani v dřívějších dobách.²²⁴

Rozvod může nastat také v situaci, kdy se muž i žena dohodnou. V tomto případě není nutné finanční vyrovnání. Manželství zaniká také přísahou muže, že se zřeká styku s ženou. Pokud toto dodrží, manželství je oficiálně rozvedeno po čtyřech měsících.²²⁵

Pokud se chce nechat rozvést žena, má na to také právo. Měla by se obrátit na *kádiho*. Nepřichází v úvahu, aby použila zapuzovací formulí.²²⁶ Žena musí uvádět důvod, který ji k tomuto rozhodnutí přivedl. Uznává se nemoc u muže, šílenství,

---

²¹⁸ Srov. tamtéž, s. 128.

²¹⁹ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 200.

²²⁰ *Korán*, II, 229.

²²¹ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 128.

²²² *Korán*, II, 232.

²²³ *Korán*, II, 230.

²²⁴ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 620.

²²⁵ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 129.

²²⁶ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 199.

neschopnost ženu uživit,²²⁷ dále také špatné zacházení ze strany muže a jeho rodiny.²²⁸ Muhammad rozvod povoloval i v případě, kdy žena k muži necítí lásku.²²⁹ V některých zemích se však dnes udání důvodu nepožaduje. Těmito zeměmi jsou například Tunisko a Alžírsko.

Rozvod manželství z popudu ženy má pro manžela určitou výhodu. Nemusí totiž ženě vyplácet *mahr*, na který by měla právo v případě rozvodu z iniciativy muže.²³⁰

Když dojde k rozvodu, následuje čekací doba, v jejímž průběhu muž svou ženu stále živí. Jedná se většinou o dobu v rozmezí tří měsíce až dvanácti měsíců. Toto období slouží k tomu, aby si dostatečně rozmysleli, jestli chtějí toto rozhodnutí opravdu realizovat. Během této doby mohou spolu začít znovu žít. Pokud jejich rozhodnutí o odděleném životě trvá, může se žena znovu provdat. V této situaci zanikají veškeré jejich povinnosti k sobě navzájem.²³¹

K zániku manželství může dojít i v dalších situacích, jednou z nich je případ, kdy jeden z manželů přestane vyznávat islám.²³²

Dnešní praxe rozvádění manželství se však liší v jednotlivých oblastech podle charakteru režimu, který je tam zaveden. V některých zemích se právní normy rozvodů značně přibližují podmínkám, které jsou běžné v Evropě. Toto se týká například Egypta, Sýrie a Indonésie. Země jako Saudská Arábie, Írán, Pákistán, Súdán a také například část Malajsie se stále řídí podle *šár'íy*. Konkrétní uskutečňování rodinného práva je však závislé na výkladech, které se používají v jednotlivých oblastech.²³³

V některých případech se manželka ani neodvážá o rozvod požádat. Děti by zůstaly v opatrovnictví muže, kvůli nim tedy zůstává se svým manželem.²³⁴ Rozvod také může představovat pro ženu určitou hanbu. V této situaci se doporučuje vzájemná dohoda, která již byla zmíněna. Tehdy se žena vzdává všech svých práv, které vůči ní muž má.²³⁵

---

²²⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 129.

²²⁸ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 199.

²²⁹ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 620.

²³⁰ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 201.

²³¹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 171.

²³² Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 129.

²³³ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 620.

²³⁴ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 206.

²³⁵ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 98.

Žena se nemusí bát, že by zemřela hlady. Pokud nemá manžela, živí ji jiný mužský příbuzný. Může to být například její syn, otec, případně její bratr. Pokud nemá žádného mužského příbuzného, zodpovědnost za ni přebírá celá společnost. Ženě v takovéto situaci stát vyplácí podporu. Může jí být také nabídnuto určité zaměstnání, díky kterému dostane možnost se živit sama.²³⁶

---

²³⁶ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 177.

3. RODINA V ISLÁMU

3.1 Plánování rodičovství

V předchozí kapitole už bylo uvedeno, že je pro muslima téměř povinností uzavřít manželství. Každý by si měl založit vlastní rodinu. Tato nejmenší skupina společnosti je pokládána za velmi důležitou všemi příslušníky islámu.²³⁷ Z toho tedy vyplývá hlavní věc, na kterou by se měla muslimská žena soustředit – tedy rodit děti a zajišťovat tak další příslušníky muslimské společnosti.²³⁸

Děti jsou prý v současném muslimském světě vysoce ceněny. Tureček se vyjadřuje ve smyslu, že jsou děti téměř „nade vše“. Vypráví o různých zážitcích a rozhovorech, které o tomto jevu svědčí.²³⁹

„Vězte, že majetky vaše i děti vaše jsou jen pokušením, zatímco u Boha je odměna nesmírná.“²⁴⁰

Korán však varuje, že stejně jako jsou děti radostí, tak mohou být také v určitém smyslu pokušením, mohou vést například k pýše.²⁴¹

„Bohu náleží království na nebesích a na zemi; On tvoří, co chce, a podle libosti dává dcery jednomu a syny druhému anebo z nich činí páry, syny i dcery, anebo činí neplodným, koho chce, neb On vševědoucí je i všemocný.“²⁴²

Tento a další podobné výroky z Posvátné knihy mluví o tom, že narození dítěte je v první řadě záležitostí Boží vůle. Pouze Bůh rozhoduje o tom, jestli se manželům narodí dívka nebo chlapec, případně jestli zůstanou bez dětí.²⁴³

Určité nařízení, poučení a příkazy, týkající se rodiny nacházíme v *sunně* a Koránu. Z těchto základních zdrojů vycházejí právníci a opírají o ně své názory. Podle nich se pak utváří postoj islámu k otázkám ohledně rodiny a odvíjí se muslimská životní praxe.²⁴⁴

Již bylo řečeno, že z Božích rukou přicházejí na svět jak chlapci, tak i dívky. Vše se děje podle vůle Boží. V dřívějších dobách však měli muslimové problém

---

²³⁷ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 110.

²³⁸ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 201.

²³⁹ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel Světla a stíny islámu*, s. 118.

²⁴⁰ *Korán*, VIII, 28.

²⁴¹ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 115.

²⁴² *Korán*, XLII, 49-50.

²⁴³ Srov. KRUMPOLC, E. Pohled na hodnotu lidského života a dítěte v mimokřesťanských náboženstvích. *Scripta bioethica*. Roč. 8, č. 1-2, s. 14.

²⁴⁴ Srov. MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 239.

přijímat narozená děvčátka. Nezřídka docházelo k tomu, že byla zabíjena. Toto Muhammad zakázal.²⁴⁵

Odkaz na toto nacházíme v Posvátné knize:

„Nezabíjejte děti své z obavy před zchudnutím, vždyť My jim i vám obživu ušetříme. A jejich zabíjení je hříchem velkým.“²⁴⁶

Pokud se totiž narodila dcera, bylo to ekonomicky nevýhodné. Tyto vraždy děvčátek se uskutečňovaly v některých oblastech až do pozdního středověku.²⁴⁷ Docházelo prý konkrétně k pohřbívání novorozenech dcer zaživa.²⁴⁸ O něčem takovém svědčí Korán:

„... až zaživa pohřbená bude tázána, pro jakou vinu byla utracena ...“²⁴⁹

Naopak narození syna znamenalo, že syn bude vydělávat peníze, a tak rodinu po finanční stránce zajistí. Díky synovi se také rod mohl dále rozrůstat. Matce syna tedy patřila úcta do konce jejího života.²⁵⁰

Každý muslim má právo sám rozhodovat o množství svých potomků.²⁵¹ V některých zemích, v nichž převažuje toto náboženství, dochází k velkému tempu růstu množství obyvatel. Toto už představuje určitou zátěž pro jednotlivé národní ekonomiky.²⁵² Státy se tedy v jistých oblastech snaží uplatňovat politiku, která by přesvědčila obyvatele o volbě malého počtu potomků.²⁵³ Názory muslimských duchovních na otázky týkající se populační problematiky se rozcházejí. Toto je způsobeno tím, že se k tomuto problému jednoznačně nevyjadřují ani prameny práva muslimů, tedy *sunna* a Korán.²⁵⁴

Z těchto zdrojů čerpají muslimové pro vlastní vysvětlení vývoje lidského jedince.²⁵⁵ Pokud dojde k početí, následuje vývoj, který je popsán v Koránu:²⁵⁶

„A věru jsme člověka nejdříve z části nejčistší hlíny stvořili
a pak jsme jej kapkou semene v příbytku jistém učinili.“

²⁴⁵ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 620.

²⁴⁶ *Korán*, XVII, 31.

²⁴⁷ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 202.

²⁴⁸ Srov. tamtéž, s. 179.

²⁴⁹ *Korán*, LXXXI, 8-9.

²⁵⁰ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*. 201-202.

²⁵¹ Srov. MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 238.

²⁵² Srov. tamtéž, s. 237-238.

²⁵³ Srov. tamtéž, s. 238.

²⁵⁴ Srov. tamtéž, s. 239.

²⁵⁵ Srov. tamtéž, s. 239.

²⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 240.

Potom jsme z kapky semene hmotu přilnavou stvořili a z hmoty přilnavé jsme kousek masa učinili; a z kousku masa jsme kosti stvořili a kosti jsme masem obalili. A potom jsme mu v druhém stvoření vzniknout dali.²⁵⁷

Na základě tohoto koránského vyjádření je druhé stvoření vysvětlováno jako oduševnění. Vývoj dítěte v těle matky se dělí do tří fází. Přesně podle výše uvedené citace se první fáze nazývá „kapkou semene“ a začíná splynutím mužské a ženské buňky. Potom následuje „hmota přilnavá“, později „kousek masa“. Avšak *hadíthy* uvádějí nikoli tři etapy, ale sedm etap.²⁵⁸

Po ukončení těchto fází vývoje dochází k oduševnění plodu. Jednotlivým fázím přísluší určitý časový úsek, který však muslimští teologové určují různě. *Hadíthy* totiž také nemluví jednotně. Oduševnění podle mínění většiny nastává sto dvacátý den těhotenství. Muhammad totiž v jednom z *hadíthů* mluví o třicetidenní délce každé fáze. Tady je prý dítě po biologické stránce zformováno.²⁵⁹

Jiné *hadíthy* však uvádí pro tento moment odlišný čas. O oduševnění se mluví v předchozím citátu jako o „druhém stvoření“, islámská literatura se o něm zmiňuje jako o „vdechnutí ducha.“²⁶⁰

Podle muslimských právníků se do této doby oduševnění ještě nejedná o člověka. Proto je také teoreticky možný potrat, když se uskuteční do sto dvacátého dne těhotenství, a pokud jsou splněny stanovené podmínky. Později se prý už o člověka jedná, jeho zabití v tomto období již přípustné není. Výjimkou může být situace ohrožení života matky. Oduševnělý plod už má svoje práva, například dědické právo.²⁶¹

Důvody pro ukončení těhotenství před dobou oduševnění souvisí většinou se zdravotním stavem matky dítěte.²⁶² Země Turecko a Tunisko se výrazně odlišují praxí. Tady se potraty používají ke snižování vysoké porodnosti.²⁶³

Co se týká antikoncepce, nacházíme v muslimském světě různost názorů.²⁶⁴ Většina muslimských teologů se proti antikoncepci nestaví a manželé se rozhodují

---

²⁵⁷ Korán, XXIII, 12-14.

²⁵⁸ Srov. MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 240.

²⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 240-241.

²⁶⁰ Srov. tamtéž, s. 241.

²⁶¹ Srov. tamtéž, s. 241-242.

²⁶² Srov. tamtéž, s. 243.

²⁶³ Srov. tamtéž, s. 243.

²⁶⁴ Srov. tamtéž, s. 244.

sami podle vlastního svědomí.²⁶⁵ Někteří z *ulamá* však neuznávají ekonomickou situaci jako dostatečný důvod pro antikoncepci. Je to bráno jako určité pochybování o Božích schopnostech, jako projev nedostatečné víry v Boha. Pokud Alláh stvořil určitého člověka, je také jeho úkolem a záměrem tohoto člověka žít a starat se o něj. O tom mluví také následující verš:²⁶⁶

„A není na světě zvířete jediného, jehož obživa by od Boha nezávisela; a on zná spočinutí jeho i složení jeho a to vše je v Knize zjevné zapsáno.“²⁶⁷

Co se týká sterilizace, názory právníků se ani tady neshodují. Můžeme se ale setkat s extrémním názorem, že sterilizace je povinná v případě nevléčitelné nemoci rodičů.²⁶⁸

Umělé oplodnění je přípustné pouze semenem manžela. Jinak nepřichází v úvahu.²⁶⁹

Faktem však je, že hlavně na chudých vesnicích se muslimové nad plánováním rodičovství moc nezamýšlejí. Řídí se většinou podle místní tradice a doporučení místního duchovního.²⁷⁰

Jak můžeme vyčíst ze zdrojů, počet obyvatel arabského světa vzrostl velmi rychlým tempem a množství obyvatel se stále zvyšuje.²⁷¹ Kropáček uvádí, že za patnáct let budou muslimové tvořit pravděpodobně 30 % celkové světové populace.²⁷²

3.2 Těhotenství a porod

Narození dítěte je příčinou radosti. Příchod nového člověka se v islámu považuje za znamení a projev Božího požehnání. Na základě toho se pak konají velké oslavy.²⁷³

V tradiční muslimské rodině by se mělo narodit první dítě do roka po svatbě. Pokud se tak nestalo, bylo to dříve považováno za něco nenormálního. V dnešní době

---

²⁶⁵ Srov. tamtéž, s. 247.

²⁶⁶ Srov. tamtéž, s. 247.

²⁶⁷ *Korán*, XI, 6.

²⁶⁸ Srov. MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 248.

²⁶⁹ Srov. tamtéž, s. 248.

²⁷⁰ Srov. tamtéž, s. 247-248.

²⁷¹ Srov. tamtéž, s. 237.

²⁷² Srov. KROPÁČEK, L. Islám a západ: Historická paměť a současná krize, s. 119.

²⁷³ Srov. *Catholic Church in England and Wales* [online]. [cit. 7. 1. 2010]. Dostupné z: <www.catholic-ew.org.uk/content/download/3154/.../interfaithfamily01.pdf>.

už samozřejmě existují manželské páry, které hodlají starosti o děti odložit do budoucna.²⁷⁴

Narozenému miminku je nutné hned po narození pošeptat volání k modlitbě.²⁷⁵ Toto volání k modlitbě podle Kropáčka zahrnuje také *šahádu*. V budoucnu bude toto volání k modlitbě nynější miminko jako dospělý muslim každodenně opakovat.²⁷⁶ Sedmý den po narození se uskutečňuje obřad, který zahrnuje obětování zvířete a ustřížení chomáčku vlasů dítěti. Dítě také dostává jméno.²⁷⁷ Má být pojmenováno po svém otci.²⁷⁸

„Nazývejte adoptivní děti své podle jejich otců, neboť to spravedlivější je před Bohem.“²⁷⁹

Z tohoto výroku vyplývá, že se to týká také dětí, které vychovávají nevlastní rodiče.

Abdalahati se však ve své knize staví velice negativně k adopci. Tvrdí, že problém ztráty rodičů adopce neřeší. Mluví konkrétně o komplikovaných soudních jednáních a rodinných hádkách. Podle něj je adopce, jak ji známe v západním světě, velice nezdravý jev.²⁸⁰

3.3 Péče o nejmenší

Islám stanovuje, že matka musí dítě kojit dva roky. Během nich by neměla mít další dítě, aby neztratila mléko. Z tohoto někteří vyvozují, že věkové rozdíly mezi dětmi v rodině by měly být tři roky.²⁸¹ Korán totiž říká:

„Matky kojí děti své plné dva roky, a to je pro toho, kdo chce, aby bylo dovršeno kojení.“²⁸²

V době, kdy dítě pomalu začíná mluvit, už tehdy se začíná učit nejjednodušší islámská slova, případně věty. Výuka čtení a také recitace Koránu začíná také velmi brzo.²⁸³

---

²⁷⁴ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*, s. 118.

²⁷⁵ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

²⁷⁶ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 119.

²⁷⁷ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

²⁷⁸ Srov. KRUMPOLC, E. *Pohled na hodnotu lidského života a dítěte v mimokřesťanských náboženstvích. Scripta bioethica*. Roč. 8, č. 1-2, s. 14.

²⁷⁹ *Korán*, XXXIII, 5.

²⁸⁰ Srov. Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 161-162.

²⁸¹ Srov. Srov. MACHÁČEK, Š. *Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. Religio*, roč. 2002, č. 2, s. 251.

²⁸² *Korán*, II, 233.

Delší dobu před dosažením puberty se u chlapců provádí obřízka. Provádí se většinou kolem sedmého roku věku.²⁸⁴ Kropáček uvádí, že se obřízka uskutečňuje někdy už v raném věku, v jiných případech naopak až začátkem puberty. Tato událost je nezřídka spojována s první recitací Koránu. Existují oblasti, kde dochází také k obřízce dívek. Dívkám se zjizví nebo vyřízne klitoris. Toto však nemůžeme považovat za náboženský obřad, ale jedná se spíše o určitý kulturní zvyk, který je s těmito konkrétními oblastmi spojen.²⁸⁵ Ženská obřízka totiž není požadována. Zachovala se například v Egyptě a Etiopii.²⁸⁶ Celkově se vyskytuje u deseti procent muslimek.²⁸⁷ Dokonce ani mužská obřízka není Koránem požadována.²⁸⁸

Malá děvčátka a chlapečci si obvykle hrají spolu. Pokud se však začíná blížit dospívání, je nutné, aby byli nepřibuzní chlapci od dívek odděleni.²⁸⁹

3.4 Výchova dětí v rodině

Islám je charakteristický tím, že je rodina brána v širším kontextu, tzv. velkorodina. Toto se projevuje také ve výchově dítěte. V těchto velkých rodinách proto nejsou děti závislé jenom na svých rodičích. Dítě vychovává nejen matka, ale na výchovu dítěte má právo také tchyně.²⁹⁰ Kromě nich se na výchově dětí podílejí také manželovy sestry a samozřejmě manželky jeho bratrů. Na průběh výchovy dětí dohlíží také muži, kteří patří do rodiny. Dalo by se říci, že děti jsou vychovávány společně.²⁹¹ V takovéto rodině jsou tedy děti dokonale zabezpečeny. Kdyby například přišly o rodiče, velkorodina by se o ně starala stejně jako dosud.²⁹²

Co se týká velkorodiny, jsou přesně stanovena pravidla pro vztah mezi nevěstou a manželovou matkou. Tchyně může dokonce zasahovat do osobního života manželů. Syn podle nařízení Koránu nemá právo svojí matce odporovat. Taktéž nevěsta se musí ke své tchyni chovat co nejlépe.²⁹³

---

²⁸³ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

²⁸⁴ Srov. KRUMPOLC, E. Pohled na hodnotu lidského života a dítěte v mimokřesťanských náboženstvích. *Scripta bioethica*. Roč. 8, č. 1-2, s. 14.

²⁸⁵ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

²⁸⁶ Srov. SPENCER, R. *Islám bez závoje*, s. 100.

²⁸⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 121.

²⁸⁸ Srov. BOËLLE-ROUSSET, C. - CHEMLA, CH. - RASTETTER, N. *Klíč k náboženstvím: Srovnání čtyř největších světových náboženství*, s. 90.

²⁸⁹ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

²⁹⁰ Srov. KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 203.

²⁹¹ Srov. tamtéž, s. 204.

²⁹² Srov. tamtéž, s. 205.

²⁹³ Srov. tamtéž, s. 203-204.

V dnešních velkoměstech někdy dochází k situacím, kdy se postupně ztrácejí tradiční silné vazby k širší rodině. Postupem času se pomalu vytvářejí určité individuální rodiny.²⁹⁴

Z hlediska islámského rodinného práva je žena oprávněná pečovat o své děti do 7-9 let u chlapců a u dívek do jejich puberty.²⁹⁵ Když jsou totiž děti starší, zodpovědnost za ně přechází na jejich otce.²⁹⁶

Přísnější výchova má postihnout dívky. Podle některých názorů jsou dívky méně inteligentní, také jsou přitažlivé, proto je nutno chránit je samotné i rodinnou čest. Mají se co nejvíce zdržovat v domácnosti.²⁹⁷ Dívky tedy do svatby zůstávají doma a pomáhají matce s jejími pracemi.²⁹⁸ V tradičnějším prostředí se objevuje snaha co nejdříve dcery provdat.²⁹⁹

3.5 Práva a povinnosti dětí

Základním a nejdůležitějším právem dítěte je právo na život.³⁰⁰

„Nepřidružujte k Němu nic, buďte laskaví k rodičům, nezapíjejte z nedostatku děti své, vždyť jsme ušetřili nezbytné pro vás i pro ně!“³⁰¹

Jako další právo dětí můžeme jmenovat právo legitimacy, každé dítě má podle něj pouze jednoho otce. Do další skupiny práv dětí patří výchova dětí, péče o ně a jejich socializace. Rodiče by se měli o své děti starat co nejlépe. Právě tato péče o děti je u muslimů považována za velmi důležitou, chvályhodnou a bohulibou činnost. Prorok prý také kladl důraz na to, aby rodiče o své potomky dobře pečovali a měli za ně zodpovědnost.³⁰²

Také Muhammad uznával, že konkrétně výchova dětí je záslužným a důležitým úkolem. Mluví o tom jeden z *hadíthů*: „Není lepší věc, kterou by rodič mohl odkázat svým dětem, než je dobrá výchova.“³⁰³

---

²⁹⁴ Srov. tamtéž, s. 203.

²⁹⁵ Srov. KROPÁČEK, L. Duchovní cesty islámu, s. 129.

²⁹⁶ Srov. NEŠPOROVÁ, O. *Rodina a rodičovství v křesťanství a islámu* [online]. Datum publikování 1. 12. 2005, [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2005120101>>.

²⁹⁷ Srov. KŘÍKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 202.

²⁹⁸ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*, s. 124.

²⁹⁹ Srov. KŘÍKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*, s. 202.

³⁰⁰ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 115.

³⁰¹ *Korán*, VI, 151.

³⁰² Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 115-116.

³⁰³ REEBER, M. *Islám*, s. 40.

„Na otci dítěte pak spočívá výživa i oblékání matek podle zvyklosti uznané. A není nikomu uloženo nad možnosti jeho; nechť matka žádná není zkrácena kvůli dítěti svému nechť není otec žádný zkrácen kvůli dítěti svému.“³⁰⁴

Pokud nastala situace, kdy dítě nemá nikoho, kdo by se o něj postaral, potom tato povinnost přechází na celé společenství muslimů.³⁰⁵

Na dítě se nevztahují žádné náboženské povinnosti, ale když nastane puberta, je považováno za dospělého člověka. Od této chvíle se jej tedy veškeré povinnosti spojené s islámem týkají.³⁰⁶ Rodiče však musí dítě učit základním modlitbám a recitaci Koránu samozřejmě již od velmi raného věku.³⁰⁷

Rodina má velmi vysoké postavení v celém náboženském systému islámu. Muslim by tedy měl v první řadě usilovat o založení vlastní rodiny.³⁰⁸ Je tedy pravděpodobné, že děti jsou vychovávány k těmto zásadám již od dětství.

Děti musí svým rodičům prokazovat úctu a poslouchat je. Pokud však rodiče požadují věci, které jsou špatné, je povinností neposlechnout.³⁰⁹ Rodiče jsou mnohem strašší než děti, ale to neznamená, že se nemohou mýlit.³¹⁰

„Pán tvůj rozhodl, abyste nikoho kromě Něho neuctívali a abyste rodičům dobré prokazovali. A jestliže jeden či oba z nich u tebe zestárnou, neříkej jim „Fuj!“ a neodbývej je stroze, nýbrž mluv s nimi slovem laskavým!“³¹¹

Tento verš Písma vyzývá dospělé děti k laskavosti ke svým starým rodičům a určité trpělivosti s nimi.

Dospělé děti mají také povinnost se o své staré rodiče postarat. Stejně tak se mají děti starat o své prarodiče. Ve světě islámu se tedy nenacházely žádné domovy důchodců,³¹² což zmiňuje také Tureček ve své knize. Dalo by se říci, že je to záležitost, která přispívá k dobré pověsti rodiny.³¹³ Kropáček uvádí, že v současné

---

³⁰⁴ *Korán*, II, 233.

³⁰⁵ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 116.

³⁰⁶ Srov. BOËLLE-ROUSSET, C. - CHEMLA, CH. - RASTETTER, N. *Klíč k náboženstvím: Srovnání čtyř největších světových náboženství*, s. 88.

³⁰⁷ Srov. DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 141.

³⁰⁸ Srov. ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*, s. 110.

³⁰⁹ Srov. tamtéž, s. 117.

³¹⁰ Srov. tamtéž, s. 116.

³¹¹ *Korán*, XVII, 23.

³¹² Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 86.

³¹³ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*, s. 125.

době se však i v islámském světě vyskytují domovy důchodců, které vznikají určitým vlivem moderní civilizace.³¹⁴

V některých muslimských státech s nedostatečně rozvinutou ekonomikou musí pracovat také děti, protože by je ani rodiče z nějakého důvodu nebyli schopni uživit.³¹⁵

3.6 Školství

Traduje se, že prorok Muhammad velmi přál vzdělání, jeden *hadíth* totiž říká: „Pro Alláha je hledání poznání důležitější než modlitba, než půst, než pout', než *džihád*.“³¹⁶

Již bylo uvedeno, že děti se základní modlitby učí už v raném věku od svých rodičů. Od nich v domácím prostředí přijímají také určité základy náboženských rituálů. Učí se nejen modlit, ale také se dobře na modlitbu připravit, provádět rituální očistu, která je právě k této modlitbě potřebná. Ale v rodině se také setkávají s Koránem i s výroky Proroka. Následně je toto u muslimských dětí rozvíjeno ve škole při vyučování. V muslimském světě totiž náboženství patří k velmi důležitým předmětům. Děti se také postupně seznamují se vším, co musí správný dospělý příslušník tohoto náboženství ovládat a umět. Nejdůležitější je znalost *šahády*, modliteb a postupné připravování se na povinnost třicetidenního půstu a almužny.³¹⁷ Co se týká měsíce *ramadánu*, děti se také pomalu učí postit, aby dokázaly později tuto povinnost dodržovat.³¹⁸

V muslimské škole lze získat také další velmi důležité znalosti. Učí se zde jak rodný jazyk, tak jazyk západní. Většinou se jedná o angličtinu, v některých oblastech je to spíše francouzština. Žáci se seznamují s dějinami islámu, s významnými osobnostmi tohoto náboženství, stejně tak s určitými důležitými obdobími, kterými islám procházel. Nechybí však určité poučení o dějinných událostech týkajících se

---

³¹⁴ Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 86.

³¹⁵ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*, s. 124.

³¹⁶ REEBER, M. *Islám*, s. 40.

³¹⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, 119.

³¹⁸ Srov. KOVÁCS, A. Dnešní ramadán: Komercia aj aktivizmus. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*, roč. 2005, č. 1, s. 17.

západní civilizace.³¹⁹ Tím nejdůležitějším jazykem, který musí muslim znát, je arabština. V tomto jazyce totiž probíhají každodenní modlitby.³²⁰

Tradiční školy v islámském světě vznikly již ve středověku. Patří mezi ně *kuttáb* – to je základní škola. Zde děti získávají základní dovednosti z oblasti gramatiky a matematiky. Také se zde děti učí znalosti Koránu a náboženským praktikám.

Další stupeň vzdělání tvoří *madrasa*. Je to odborná škola náboženství. Studium tu lze ukončit za pět let.

Vyskytuje se také škola jménem *záwija*. Jedná se o určité centrum vzdělání, ale taktéž meditace.³²¹

Pokud se student rozhodne studovat islámskou teologii, studium mu trvá čtyři roky. Mezi předměty, které by měl znát, patří vědomosti týkající se Koránu, exegese, znalost *hadíthů*, právní vědy, kanonického práva, metodologického práva, literatury, dějin náboženství, pedagogiky, kázání a rétoriky. Vyučování se uskutečňuje na státních fakultách nebo v mešitách, které zároveň plní funkci univerzit.³²²

Školy jsou přístupné pro chlapce i pro dívky, ale v některých zemích se část dívek do školy nedostane. Celkově je velká část muslimek negramotná, Kropáček uvádí, že je to až polovina všech arabských žen. Úřady se snaží proti tomuto bojovat. Vysoké školy jsou otevřeny stejně tak chlapcům i dívkám. Objevovaly se samozřejmě i výjimky, kdy bylo dívkám vysoké vzdělání znemožněno. Naopak na univerzitách Íránu v poslední době studovalo více studentek než studentů. Na muslimských univerzitách se přísně dbá na to, aby byly dívky od chlapců odděleny, dívky musí být určitým způsobem odděleny i od vyučujících.³²³ Na některých územích Afghánistánu bylo dokonce výuka dívek úplně zakázána.³²⁴

Muslimové studují také v zahraničí. Začlenění muslimek do západního školství není bez problémů. K vážným střetům proto dnes dochází většinou ve školách v Evropě. Největší problémy a spory vyvolávají šátky, které muslimky berou jakou výraz svého náboženského přesvědčení a nehodlají je odložit.³²⁵

---

³¹⁹ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 120.

³²⁰ Srov. NOVOTNÝ, T. *Islám je podřízen Bohu. Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2001, č. 4, str. 15.

³²¹ Srov. REEBER, M. *Islám*, 40-41.

³²² Srov. tamtéž, s. 41.

³²³ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 120-121.

³²⁴ Srov. TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel Světla a stíny islám*, s. 122.

³²⁵ Srov. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, s. 89.

3.7 Dědické právo

Ve výkladu dědického práva se příslušníci tohoto náboženství odvolávají na Posvátnou knihu.

„A Bůh vám stanoví o dětech vašich toto: synovi podíl rovný podílu dvou dcer; a je-li dcer více než dvě, patří jim dvě třetiny toho, co zůstavil. A jestliže je dcera pouze sama, tedy jí patří polovina. A rodičům jeho: každému z nich jedna šestina toho, co zůstavil, jestliže měl mužského potomka. Jestliže neměl mužského potomka, pak po něm dědí jeho rodiče, přičemž matce jeho patří jedna třetina. A jestliže měl bratry, pak matce náleží jedna šestina toho, co zůstane po vyplacení odkazů a uhrazení dluhu“. A vy nevíte, kdo z rodičů či dětí vašich je vám užitečnější. A toto je ustanovení od Boha a věru Bůh je vševědoucí, moudrý.“³²⁶

Tady došlo k určité změně v porovnání se zvyklostmi před vznikem islámu. Dříve totiž žena neměla žádné právo na dědictví. Pro složitý výpočet výše zděděného podílu je nutná znalost devíti skupin dědiců. První stupně zaujímají příbuzní, nejnižší stát.³²⁷

Syn dostane vždy dvojnásobek dílu dcery. Manžel má právo na polovinu z majetku své ženy. Pokud však žijí jejich děti, dostane pouze čtvrtinu majetku. Pozůstalá dosud bezdětná žena dědí čtvrtinu majetku, v případě, kdy má potomky, osminu majetku.³²⁸

O tomto mluví Korán na tomto místě:

„Vám náleží polovina z toho, co zůstavily manželky vaše, jestliže neměly mužského potomka. A jestliže měly mužského potomka, patří vám z toho, co zůstavily, jedna čtvrtina poté, když byly vyplaceny odkazy a uhrazeny dluhy jejich. A manželkám patří jedna čtvrtina toho, co zůstavíte, jestliže nemáte mužského potomka. A jestliže máte mužského potomka, pak patří manželkám jedna osmina toho, co jste zůstavili po vyplacení odkazů a po uhrazení dluhů. Jestliže muž nebo žena zanechají dědictví po boční linii a mají bratra nebo sestru, pak každému z obou patří jedna šestina. A je-li jich více, pak jsou podílníky na jedné třetině po vyplacení

---

³²⁶ Korán, IV, 11.

³²⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 132.

³²⁸ Srov. tamtéž. 132.

odkazů a po uhrazení dluhů, aniž se tím někomu uškodí. A toto je ustanovení od Boha a Bůh je vševědoucí, blahovolný.“³²⁹

Z výše zmíněného vyplývá, že nejbližší příbuzní – tedy děti a životní partner mají při rozdělování podílů na majetku přednost. Už na tomto verši je vidět, že výpočet jednotlivých podílů na dědictví v žádném případě není nic jednoduchého. Proto existuje věda o povinných podílech, která se právě touto problematikou zabývá. Složitě vypočítává různě podmíněné nároky jednotlivých skupin dědiců.³³⁰

Je chvályhodné, když se část daruje také sirotkům a chudým, což Korán velice doporučuje.³³¹

Mohli bychom namítat, že je nespravedlivé, aby žena dostávala méně než muž. Muslimové naopak tvrdí, že takovéto rozdělení má naprosto jasnou logiku. Když vezmeme v úvahu, že muž financuje svatbu, platí nevěstě *mahr*, zajišťuje rodině bydlení, výživu; je jeho vyšší podíl oprávněný.³³²

Právo dědit má i nenarozené dítě. Samozřejmě od doby, kdy projde procesem oduševnění, o kterém bylo pojednáno na začátku této kapitoly.³³³

---

³²⁹ Korán, IV, 12.

³³⁰ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 132.

³³¹ Srov. Korán, IV, 8.

³³² Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 124.

³³³ Srov. MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 241.

ZÁVĚR

V první kapitole byly podány základní informace o vzniku islámu, o jeho vývoji a praxi. Vzorem pro všechny muslimy je samotný prorok Muhammad, zakladatel islámského náboženství, jeho postoje a názory pomáhají muslimům zorientovat se v životě i dnes. I když v teorii by se měl muslim řídit především Božím slovem obsaženým v Koránu, v praxi je rozhodující spíše islámské právo, které vychází z pozdějších islámských tradic.

V druhé kapitole je nastíněn pohled na muže a ženu z hlediska islámského náboženství. K tomu patří také informace týkající se uzavírání manželství, práv a povinností muže i ženy. Je zde probírána také záležitost mnohoženství a rozvodů muslimských manželství.

Můžeme však nalézt i rozpory v jednotlivých výkladech pramenů muslimské víry a morálky, které prezentují teologové, případně celé teologické školy. Život muslimů se proto v jednotlivých islámských zemích dosti liší, a to podle toho, která islámská škola má v příslušné zemi větší vliv. Faktem také je, že samotné muslimské zdroje si v některých věcech odporují, jak je na to poukázáno v 2. kapitole.

V dnešním evropském světě se mnoho lidí pozastavuje nad postavením ženy v islámu. Muhammad sice ženám přiznal určitá práva, ale pořád jejich postavení není srovnatelné s životem žen v západní civilizaci. Někdy se domníváme, že se ženy v islámu musí mít velmi špatně, protože ve všem závisí na svých manželech. Na druhou stranu jsou však k takovému stylu života vychovávány, samy možná ani netouží po vlastním uplatnění. Toto je jejich životní styl. Jim samotným může přijít velice podivné, že západní společnost vyvíjí na ženy tlak, nutí je studovat a žít se svou vlastní prací. Nemůžeme tedy říci, že by byl pohled muslimů v tomto ohledu špatný, spíše je jiný. Názory samotných muslimských žen mohou být také velice individuální.

Odlišnost islámu od křesťanství je patrná také v pohledu na manželství. V obou náboženstvích se manželství cení jako dar od Boha. V islámu je však uzavření tohoto svazku jediné správné zaměření života. Zřeknutí se manželství muslimové chápou jako prohřešek proti Alláhovi. Křesťanské náboženství však uznává, že existují i jiné životní stavy, které nejsou o nic méně záslužné, např. celibát kněží nebo slib čistoty řeholníků a řeholnic.

Od křesťanství se islám liší také v otázce mnohoženství a rozvodů. Ještě před vznikem islámu bylo v Arábii mnohoženství běžné, zůstalo v omezené míře i v islámu, v křesťanství je však naprosto nepřipustné. Rozvody jsou v islámu v určitých případech tolerovány, zatímco křesťanství je odmítá.

Třetí kapitola je věnována postavení dětí v muslimských rodinách nebo spíše v tradičních velkorodinách. Stejně jako jsou muslimové vedeni k tomu, aby uzavírali sňatky, tak je také běžné mít větší množství dětí. Počet muslimů podle statistik opravdu poměrně rychle roste. Současný trend v západní civilizaci je soustředit se sám na sebe. Manželé se mnohdy bojí volby většího množství dětí, protože prioritou je jejich vlastní pohodlí, kariéra, zaměstnání, podnikání nebo cestování. Tady by pro nás mohla být islámská velkorodina v určitém smyslu výzvou a inspirací.

Tato práce mi umožnila poněkud více nahlédnout do způsobu života muslimů a lépe pochopit jejich jednání, zejména v oblasti rodinných a manželských vztahů. Mnozí lidé ani nevědí, co si o muslimech mají myslet, proto je posuzují negativně. Měli bychom o nich více vědět a přiznat si, že v některých oblastech, např. v péči o rodinu a děti, si z nich můžeme brát i příklad.

Tato práce je pouze teoretická a vychází z uvedených pramenů a literatury. Práce neobsahuje žádná osobní svědectví o setkání s muslimy. Zajímavý by byl pohled na život muslimů u nás, opírající se o konkrétní výzkum v terénu. Na tuto práci by se dalo navázat podrobnějším zpracováním způsobu života a kultury muslimů v jednotlivých zemích a oblastech, v nichž žijí významnější muslimské komunity.

SLOVNÍK POUŽITÝCH VÝRAZŮ

beduín – arabský kočovník a chovatel velbloudů³³⁴

čádor – závoj, zakrývá vlasy a šíjí žen³³⁵

džihád – význam tohoto slova je snaha, píle, úsilí; znamená úsilí o víru, boj na Alláhově cestě, snaha o šíření víry, boj proti zlu a nepřátelům. Muslimové rozlišují čtyři formy džihádu – srdcem, jazykem, rukama, mečem.³³⁶

hadíthy – tradované výroky proroka Muhameda. Od 8. století se zapisují. Nemalá část z velkého množství hadíthů byly podvrhy. Postupem času docházelo tedy ke zkoumání jejich pravosti. Od 9. století vznikají sbírky hadíthů.³³⁷

hadždž – pout' do Mekky, jedna z hlavních povinností muslima je vykonat tuto pout' alespoň jednou za život; účast na pouti do Mekky ho zavazuje v případě, že má dostatek finančních prostředků a je zdravý; může za sebe poslat zástupce; původ této pouti pochází z doby před vznikem islámu; hlavním poutním místem je město Mekka;³³⁸ jedná se o velkou pout', která se uskutečňuje poslední měsíc islámského lunárního kalendáře; je nutné vykonat určité obřady³³⁹

hidžáb – označení pro závoj, který zakrývá vlasy a zahaluje obličej ženy. Druhým významem tohoto slova je amulet. V této práci je však toto slovo uvedeno v prvním významu.³⁴⁰

chalífa - znamená nástupce, náměstek; funkce politického vůdce, který nahradil Proroka po jeho smrti³⁴¹

---

³³⁴ Srov. tamtéž, s. 10-11.

³³⁵ Srov. KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*, s. 123.

³³⁶ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 73.

³³⁷ Srov. tamtéž, s. 55.

³³⁸ Srov. tamtéž, s. 237.

³³⁹ Srov. tamtéž, s. 238.

³⁴⁰ Srov. tamtéž, s. 98.

³⁴¹ Srov. KROPÁČEK, L. Náboženská a politická autorita v islámu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*, s. 94.

ihrám – stav zasvěcení při vstupu na posvátné místo; označuje také dvoudílný oděv z bílého rezného plátna³⁴²

imám – osoba, která vede modlitbu, musí být starší šestnácti let; duchovní vůdce, pronáší páteční modlitby v mešitě, nutnost určitého vzdělání; u *ší'itů* ve smyslu nejvyššího titulu, osoba, mající nejvyšší autoritu³⁴³

islám – znamená doslova „odevzdání se do Boží vůle“, dnes je to běžně užívaný název velkého světového náboženství založeného prorokem Muhammadem³⁴⁴

kádí – islámský soudce, dříve je pověřoval chalífa; požadavky – svobodný občan (nesmělo jít o otroka), dospělý, bezúhonný, duševně zdravý, nutnost mít právnické vzdělání, ovládat Korán, sunnu a arabský jazyk,³⁴⁵ dnes by měl absolvovat vysokou náboženskou školu nebo vystudovat islámské právo³⁴⁶

kuttáb – tradiční muslimská základní škola; děti zde získávají základní znalosti, už zde se věnují také výuce náboženství³⁴⁷

madrasa – odborná škola náboženství; doslovný překlad zní: místo, kde se učí; může označovat i vysokou školu, kde se náboženství vyučuje³⁴⁸

mahr – částka, kterou ženich dává nevěstě; jednu část dostane nevěsta před svatbou, druhá část se vyplácí v případě, že je manželka zapuzena; výše této částky je stanovena ve smlouvě³⁴⁹

makrúh – skutek, který je platný z hlediska práva; není však příliš vhodný³⁵⁰

---

³⁴² Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 109.

³⁴³ Srov. tamtéž, s. 110.

³⁴⁴ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. *Malá encyklopedie islámu*, s. 68.

³⁴⁵ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 264.

³⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 245.

³⁴⁷ Srov. REEBER, M. *Islám*, 40-41.

³⁴⁸ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 170.

³⁴⁹ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 558.

³⁵⁰ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 126.

muhsany – toto slovo označuje dospělou, svobodnou, zachovalou ženu, která už byla vdaná, ale ovdověla nebo se rozvedla. Výrazem svobodná je míněno to, že se nejedná o otrokyni.³⁵¹

muslim – příslušník islámu; doslova ten, kdo přijímá islám, kdo přijímá jediného Boha³⁵²

mut'a – dočasné manželství, praktikováno ještě před vznikem islámu; vzniká na základě smlouvy; muž může uzavřít sňatek, ikdyž je legálně ženatý se čtyřmi ženami; dočasné manželství nelze prodloužit prodloužením smlouvy, pouze uzavřít smlouvu novou; v sunnitských zemích dočasné manželství zakázáno³⁵³

nikah – běžný sňatek, vzniká na základě smlouvy, v přítomnosti dvou svědků³⁵⁴

ramadán – název devátého měsíce v islámském kalendáři, trvá jeden lunární měsíc (29 nebo 30 dní), každý dospělý a zdravý muslim má povinnost během tohoto měsíce dodržovat půst, vztahuje se na každý den od východu slunce do jeho západu³⁵⁵

salát – muslimská modlitba; nejdůležitější povinnost muslima – musí provádět pět modliteb denně – ranní, polední, odpolední, večerní a noční modlitbu; pro platnost modlitby je nutné splnit určité podmínky³⁵⁶

saum, sijám – půst; je povinný během měsíce ramadánu; začíná ráno, končí večer západem slunce; půst se týká dospělých, rituálně čistých a zdravých muslimů³⁵⁷

---

³⁵¹ Srov. *Korán*, poznámky a vysvětlivky, s. 753.

³⁵² Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 206.

³⁵³ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, s. 601-602.

³⁵⁴ Srov. ALAIHI, M. *Nikah (Marriage) In Islam* [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z: <<http://www.darululoom-deoband.com/english/books/nikah.htm>>.

³⁵⁵ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, 170.

³⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 189-190.

³⁵⁷ Srov. tamtéž, s. 244.

sunna – původní význam zvyklost, praxe; volená hodnota v muslimské obci; zvyk, příklad; konkrétně příklad života Muhammada – nejprve se tradovala ústně, později záznam *hadíthů* (u *ší'itů* ve formě *chabarů*); pramen řešení problémů v muslimské společnosti³⁵⁸

sunnité – uznávají *sunnu*; větší část muslimů – přibližně devět desetin; doslovný překlad znamená lid „sunny a pospolitosti“ nebo „lid tradice a společenství“³⁵⁹

súra – kapitola z Koránu, celkem se dělí na 114 súr; sóry jsou řazeny podle své délky, s výjimkou první; dělíme je na mekkánské a medínské – podle místa vzniku; sóry z Mekky jsou dále rozděleny na tři období; každá súra má určitý název – podle toho, co obsahuje, případně podle prvního slova nebo podle počátečního písmene³⁶⁰

šári'a – souhrn právních norem, čerpajících z Koránu, z výroků Proroka, z tradic právních směrů islámu³⁶¹

šaháda – vyznání víry; má dvě části – vyznání víry v Alláha, víra ve vše, co bylo Muhammadovi zjeveno³⁶²

ší'ité – méně početná skupina muslimů – asi 15-18 %; státy s největším počtem *ší'itů* jsou Írán, Indie, Pákistán, Afghánistán, Irák, Libanon a Saudská Arábie³⁶³

taláq – druh rozvodu, uskutečňuje se na základě zapuzení mužem; odvolatelný nebo konečný; pomocí zapuzovací formule – pro platnost rozvodu by měla být pronesena třikrát v měsíčních intervalech³⁶⁴

---

³⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 272.

³⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 272.

³⁶⁰ Srov. tamtéž, s. 146.

³⁶¹ Srov. tamtéž, s. 280.

³⁶² Srov. tamtéž, s. 324-325.

³⁶³ Srov. tamtéž, s. 283.

³⁶⁴ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 128.

ulamá – duchovenstvo; právní věda³⁶⁵

umra – malá pouť do Mekky, lze ji vykonat kdykoli; muslim musí uskutečnit předepsané činnosti³⁶⁶

walí – soudce, při uzavírání manželství může fungovat v roli zákonného zástupce nevěsty³⁶⁷

zakát – almužna, muslim musí každoročně zaplatit určité procento ze svého výdělku někomu, kdo tyto peníze potřebuje; například chudým lidem nebo postiženým; samotné slovo znamená provést očistu, růst, být štedrým; druhý významem slova – navrhnout někoho na určitou funkci³⁶⁸

záwija - centrum vzdělání a meditace.³⁶⁹

---

³⁶⁵ Srov. *Judaismus, křesťanství, islám*, 643.

³⁶⁶ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 239.

³⁶⁷ Srov. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

³⁶⁸ Srov. BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*, s. 327.

³⁶⁹ Srov. REEBER, M. *Islám*, 40-41.

POZNÁMKY

Citace Koránu

V rámci této práce jsou citovány *súry* podle kanonického pořadí. Pro přehlednost jsou však uvedeny číslicemi římskými, arabské číslice při citování z Koránu v této práci označují číslo verše.

LITERATURA

ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*. Třebíč: Novina, 1992. ISBN neuvedeno.

BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. *Malá encyklopedie islámu*. Praha: Dar ibn Rushd, 1993. ISBN: 80-900767-3-4.

BAHBOUH, CH. - FLEISSIG, J. - RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008. ISBN: 978-80-86149-48X.

BAŘINOVÁ, P. Manželství podle islámu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*, roč. 2002, č. 3, s. 5-6. ISSN: 1212-1371.

BOËLLE-ROUSSET, C. - CHEMLA, CH. - RASTETTER, N. *Klíč k náboženstvím: Srovnání čtyř největších světových náboženství*. Praha: Albatros, 2006. ISBN: 80-00-01679-6.

CALDERINIOVÁ, S. Kosmologie a autorita ve středověkém ismá'ilismu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*. Petr Fiala, Jiří Hanuš, Jan Vybíral (eds.) 1. vydání. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN: 80-7325-052-7. s. 108-118.

DENN, F. M. *Islám a muslimská obec*. 3. vydání. Praha: Prostor, 2003. ISBN: 80-7260-088-5.

HRBEK, I. – PETRÁČEK, K. *Muhammad*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1967. ISBN: neuvedeno.

Judaismus, křesťanství, islám. Helena Pavlincová, Břetislav Horyna (eds.). 2. vydání. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN: 80-7182-165-9.

KOVÁCS, A. Dnešní ramadán: Komercia aj aktivizmus. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*, roč. 2005, č. 1, s. 17-19. ISSN: 1212-1371.

KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 1. vydání. Praha: Vyšehrad, 1993. ISBN: 80-7021-125-3.

KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN: 80-7021-168-7.

KROPÁČEK, L. *Islám a západ: Historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN: 80-7021-540.

KROPÁČEK, L. Náboženská a politická autorita v islámu. In *Autorita v abrahamských náboženstvích: Náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*. Petr Fiala, Jiří Hanuš, Jan Vybíral (eds.) 1. vydání. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN: 80-7325-052-7. s. 93-107.

KROPÁČEK, L. Žena v islámské kultuře. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 1996, č. 2, s. 157-167. ISSN: 1210-3640.

KRUMPOLC, E. Pohled na hodnotu lidského života a dítěte v mimokřesťanských náboženstvích. *Scripta bioethica*. 2008, ročník 8, číslo 1-2, s. 12-18. ISSN: 1213-2977.

KŘIKAVOVÁ, A. - MENDEL, M. - MÜLLER, Z. *Islám, ideál a skutečnost*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1990. ISBN: 80-7038-012-8.

LUNDE, P. *Islám*. Praha: Euromedia Group, 2004. ISBN: 80-242-1093-2.

MACHÁČEK, Š. Náboženské předpisy a kontrola porodnosti v islámských zemích. *Religio: Revue pro religionistiku*, roč. 2002, č. 2, s. 237-252. ISSN: 1210-3640.

MÜLLER, Z. *Islám: Historie a současnost*. 1. vydání. Praha: NS Svoboda, 1997. ISBN: 80-205-0534-2.

NAQVI, Z. Mé islámské manželství. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2003, č. 1, str. 33-34. ISSN: 1212-1371.

NOVOTNÝ, T. Islám je podřízen Bohu. *Dingir: Časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích*. roč. 2001, č. 4, str. 14-15. ISSN: 1212-1371.

PELIKÁN, P. *Sunna: pramen islámského práva*. 1. vydání. Praha: Vodnář, 1997. ISBN: 80-85889-13-7.

REEBER, M. *Islám*. 1. vydání. Praha: Levné knihy, 2008. ISBN: 978-80-7309-499-7.

ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN: 80-7106-732-6.

SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1. vydání. Praha: Triton, 2006. ISBN: 80-7254-761-5.

Sunna: O chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři. 1. vyd. Praha: Islámská nadace v Praze v nakl. NÚR - Fethi Ben Hassine Mansaria, 2006. ISBN: 80-903196-6-1.

TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu: Drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Praha: Euromedia Group, 2007. ISBN: 978-80-242-1909-7.

Prameny

Korán. 5. vydání., v tomto překl. Praha: Odeon, 1972. ISBN: nevedeno.

Internetové zdroje

Catholic Church in England and Wales [online]. [cit. 7. 1. 2010]. Dostupné z: <www.catholic-ew.org.uk/content/download/3154/.../interfaithfamily01.pdf>.

Pravda o islámu [online]. Datum publikování 30. 5. 2007, [cit. 26. 9. 2009]. Dostupné z: <<http://info.pravdaoislamu.cz/index.php/2007/05/30/saria-manzelstvi/>>.

ALAIHI, M. *Nikah (Marriage) In Islam* [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z: <<http://www.darululoom-deoband.com/english/books/nikah.htm>>.

NEŠPOROVÁ, O. *Rodina a rodičovství v křesťanství a islámu* [online]. Datum publikování 1. 12. 2005, [cit. 15. 2. 2010]. Dostupné z: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2005120101>>.

RESUMÉ

The thesis discusses the questions of matrimony and family in Islam. It is divided into 3 chapters. In the first chapter, the paper presents information concerning the origin of Islam, the principles of Muslim faith and the duties of Muslims. This part of the paper demonstrates the attitude of the founder of Islam to these questions and introduces nature of his own family. The second chapter deals with contracting of marriage, perspectives of a man and a woman, polygamy and divorce. The last chapter offers information regarding the role of children in a family. The chapter opens with family planning and continues with the discussion of child care and upbringing mentioning the rights and duties of children. It also deals with education and closes with an outline of inheritance law.

ANOTACE

Práce se zabývá otázkami manželství a rodiny v islámu. Je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole jsou podány informace o vzniku islámu, o základech muslimské víry a o povinnostech muslimů. Je zde ukázáno, jak se k těmto otázkám stavěl zakladatel islámu a jak vypadala jeho vlastní rodina. Druhá kapitola se týká samotného uzavírání manželství, pohledu na muže a ženu, mnohoženství a rozvodů. Obsah třetí kapitoly tvoří informace ohledně postavení dětí v rodině. Kapitola začíná plánováním rodičovství, pokračuje péčí o děti, jejich výchovou, jejich právy a povinnostmi, dále školstvím a je také nastíněna otázka dědického práva.